

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קע"ד | פרשת ויקרא-זכור-פורים | תשפ"ד

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"מ	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"מ	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"מ	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"מ	איאת השבת	כניסת השבת	
19:33	19:09	18:02	20:23	20:01	18:52	19:07	18:32	17:32	19:10	18:30	17:16	

חשיפה: הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר מספר על אנשי ירושלים שהיה שמחים ומשמחים אחרים, וכמה דברי צחות מהם - לכבוד יום הפורים... | עמ' ח'
סגולה: שבת זכור - מסוגל לפקידת עקרות | עמ' ב'
אקטואליה: האם מותר להלביש את הילדים בתחפושת בשבת - כשחל פורים במוצאי שבת? | עמ' י"א

השבוע בגליון:

פנינים ואמרות על פרשת השבוע פנינים חכמים ואמרות נפלאות

ה'דבר תורה' האחרון שאמר הרה"ק הדברי חיים' מצאנו זצ"ל

אדם כי יקריב מכם (א, ב). ופרש"י כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין. אדם למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

שח הרה"ק מפשעוורסק זצ"ל: ה'דבר תורה' האחרון שאמר הגה"ק הדברי חיים מצאנו זצ"ל לפני פטירתו, היה על הפסוק (ויקרא א, ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" וגו', ואמר בזה"ל: 'אדם', אדם הראשון חטא, ושוב אמר, לא, לא אדם הראשון חטא, אלא אנחנו חטאנו (כידוע שכל הנשמות נכללו בנשמת אדם הראשון). והעצה והתשובה לזה "כי יקריב מכם קרבן לה" להקריב את עצמו קרבן לה' עכ"ד. כך שמעתי מפי הגה"ק מקאלשיץ ששמע מהגר"ר ישראל אהרן ענגלענדער דומ"ץ בפריסטיק ששמע מהגה"ק רבי שלמה מבאבוב זצ"ל.

וההסבר בזה לפענ"ד י"ל, עפ"י מה שכתב במדרש פנחס (להרה"ק רבי פנחס מקאריץ) דמון הבעש"ט זי"ע היה לו לחיות עוד ב' שעות, ואמר להשי"ת אני נותן לך במתנה אלו ב' שעות. וסיים על זה הרה"ק מקאריץ: "זהו מסירת נפש אמיתי". וכן בספר מעבר יבק (חלק אמ"נ פכ"ד) כתב, דמה שמקבל הצדיק על עצמו הסתלקות ברצון חשוב כקרבן.

ובספר יערות דבש (ח"א דרוש טז) כתב וז"ל: כי כללו של דבר אין צדיקים מתים עד שיסכימו נשמתם ונפשם למות, ואין הקב"ה עושה להם דבר בעל כרחם. ורצון יראיו יעשה

בכל פעם שפותחים ספר - ללמוד תורה בזה מוחים את עמלק

פעם בשבת זכור ביקשו מהגה"צ רבי זונדל קרויור זצ"ל לשאת דברים.

פתח רבי זונדל ואמר: "כתוב בתורה 'כתוב זאת זכרון בספר ... כי מחה אמה את זכר עמלק מתחת השמים'. יש מצוה למחות את עמלק, אלא שבזמן הזה אי אפשר לקיים מחיית עמלק בפועל, מה העצה בכל זאת לקיים מצות מחיית עמלק? על זה אומרת התורה 'כתוב זאת

כתיב, וצריכים להסכים על המיתה ואז מתים וכו', ובאמת כשמרגישים שכבר עשו שליחותן בזה העולם, מסכימים עכ"ל.

ועוד יש לבאר, עפ"י מה דאיתא בנועם אלימלך (סוף פרשתינו) שמפרש אדם שיקריב עצמו להבורא ברוך הוא, בעבודות ומעשים כשרים שהן כמו קרבן.

י"ג אורות לבית צאנו (עמ' קי"א ושם בהערות)

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"א

פניני אביר יעקב עמ' ו'

זכרון בספר ... כי מחה אמוחה את זכר עמלק'.
בכל פעם שפוחחים ספר ללמוד תורה בזה מוחים
את עמלק!."

(קרני אור)

הרבי שהיה למפרע, קרא באופן נאה יותר, גם כן
לא יצא...

(שיח זקנים ח"ד, עמ' קיז)

"המן טאש" - על שום מה?!

הגאון רבי יעקב ברלין ז"ל, אביו של הנצי"ב,
היה מדקדק במנהגי ישראל. ופעם בערב פורים
יצא לשוק לקנות "אזני המן" (המן טאשין) ולא
מצא לקנותם. פיזר הרבה כסף להאופה שיאפה
"אזני המן" לא רק בשבילו אלא שגם יחלקו
לעניים.

אחדים מידידי עקמו את אפם ואמרו: וכי
בשביל זה כדאי לבזבז כסף רב? החזיר להם רבי
יעקב: טועים אתם, רבותי, אם אתם מקילים ראש
במנהג זה! האם יודעים אתם למה נקרא המאפה
הזה בשם בשם "המן טאש"? "מפני שיש לו
שלשה קצוות, להזכיר לנו מה שאמרו חכמינו על
הפסוק: "בלילה ההוא נדדה שנת המלך": נדדה
שנתם של שלשת אבות העולם ממערת המכפלה
(ילקוט שמעוני, ומקורו במדרש פנים אחרים, ב),
ובזכות שלשת אבות תש כחו של המן ועל
כן קוראים למיני תרגימא אלו בשם "המן-תש" כי
תש כחו ונידון לתליה, ומנהג ישראל תורה הוא.
(ויקהל משה)

מנהג ישראל

פ"א סיפר רבינו (הרה"ק רבי יואל מסאטמאר
זי"ע), שאצל גבול פולין וטשעכיי יש עיר
בשם טעשין, מוציאה היתה בפולין ומחציתה
בטשעכיי, ובחלק הנקרא פויליש טעשין היו דרים
שם הרבה חסידים ויראי ה', ובטשעכיש טעשין
דרו בה אנשים מהמתקדמים, אמנם בטשעכיש
טעשין היה מקום פרנסה בריח, ורצו הרבה
חסידים לעבור את גבול ארץ פולין, ולגור בצד
העיר אשר בטשעכיי.

ושאלו בעצת מרן הקדוש בעל דברי חיים
מצאנז זי"ע, והשיב להם שאם לא יתרו גם שם
על שום מנהג קל שנהגו בה החסידים, אזי הרשות
בידם לעבור לגור בצד השני, והדגיש מרן הד"ח
ז"ל ואמר: שלא ישנו אפילו במנהג קל, ואפילו
המן קלאפן (=הכאת המן) אצל קריאת המגילה.
(זמירות דברי יואל - ימי הפורים, עמ' לא)

הקורא למפרע

סיפר הרה"ח ר' משה הערש ראזענבערג
נ"י שפעם אחת בפורים שמע מרבו הרה"ק
מווישאוויע זצ"ל, שסיפר שהיה גביר אחד שנסע
לאחד מבני הרה"ק מדזשיקוב (אמר, צו איינעם
פון די דזשיקובער קינדער). כשהיה שם פעם
בפורים חשב, הרבי מוציא אותי בקריאת מגילה
מפני שאני נותן לו משלוח מנות גדולה, ובאמצע
קריאת המגילה חשב שהרבי הקודם קרא יותר טוב
ממנו (דער פריערדיגער האט שענער געלייענט).
כשהלך להפרד מהרה"ק, אמר לו הרה"ק,
שמע נא, בני, (פארשטייטו מיין קינד) הקורא
את המגילה למפרע, פירוש, אם אחד קורא את
המגילה לשם פרעון (ווייל ער באצאלט) לא יצא.
והמשיך אחר כך, הקורא את המגילה למפרע, מי
שומר בשעת קריאת המגילה שהקודם לו, היינו

סגולת השבוע

שבת זכור - מסוגל לפקידת עקרות

אמרו צדיקים: שבת פרשת זכור הוא זמן המסוגל לעקרות שיפקדו בזרע חיה וקיימא, כי אצל רחל כתיב ויזכור אלקים את רחל, ובשרה כתיב וה' פקד את שרה לשון פקידה, ובפרשת זכור קורין לשון 'זכירה', ומפטרין בלשון 'פקידה', פקדתי את אשר עשה לך עמלק (תורת אבות, לעכאוויטש).
והרחיב בזה הכהן הגדול מאחיו הגה"ק רבי צדוק מלובלין בספרו פוקד עקרים (אות ה), וזה לשון קדשו: "אמרו בראש השנה (ח), אימת לבשו כרים הצאן באדר מתעברות באדר, וישראל נמשלו לצאן ואז הוא זמן ריבוים, וכך קבלתי כי בחודש זה מסוגל מטעם זה לפיקוד עקרים ועקרות, והיינו לפי שחודש זה מיוחד למחיית עמלק וכל מניעת הולדה שנמצא בזרע ישראל הוא רק מקטרוג עמלק..."
"ובמחיית עמלק בא פקידה לעקרים שבישראל ושילידו זרע קדוש, ועל כן אמירת פרשת זכור אשר עשה וגו' בכוננת הלב בכל מקום שהוא, פועל בדיבורו וכוננת לבו שהקב"ה ימחננו מלמעלה כמו שאמרו ז"ל, נראה לי דהוא מסוגל לבנים."
וכן קבלתי שבפרשת זכור שהוא זמן מחיית עמלק, שכנסת ישראל קורין אז אותה פרשה הוא עת רצון להתפלל על בנים, כי במחיית זרע עמלק בא ריבוי זרע ישראל, והוא על דרך (פסחים מב): אמלאה החרבה דכשחרבה זו מלאה זו, ועל דרך (תהלים עה, יא) 'כל קרני רשעים' אגדע על ידי זה, ואז 'תרומנה קרנות צדיק' עכ"ל.

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

אָרָה זו תּוֹרָה:

הסבא מחזיק את הנכד או הנכד החזיק את הסבא, סיפור מופלא של החזקת תורה, הסכיתו ושמעו:

ורק הצטערתי שאיני מקבל את כל הכסף בבת אחת, ועדיין עליי לכתת את רגליי ולחפש פתרון למימון הוצאות החתונה.

הלכתי לסבי השני - שהוא יהודי דתי, שומר מסורת. ממנו לא ביקשתי מתנה, רק הלוואה, אותה אחזיר בשישים תשלומים חודשיים, על ידי התשלומים של הסבא הראשון.

קיבלתי את הלוואה, ובסייעתא דשמיא היה לי כל מה שצריך. החתונה נחוגה כיאות לשמחת חתן וכלה, וזכינו להקים את ביתנו בשמחה. אחרי החתונה אמר לי הסב השני: "אל תחזיר לי את הלוואה. קח אותה כמענק, מתנה גמורה ממני לכבוד החתונה.

בצ'קים שיהיו לך תשתמש לפרנסתך".

וכך היה. התשלומים נפרשו על פני חמש שנים. בכל חודש נכנסו לבנק שלושת אלפים שקלים, וכך יכולתי לשקוד על התורה בנחת ובלי טרדת פרנסה. סבי, שלמרבה הצער לא שמר מצוות, נתן את חלקו מדי חודש בחודשו לפרנסת ביתנו המושתת על אדני התורה והיראה, וזכות זו עמדה לו.

כעבור חמש שנים, בדיוק ביום שהפקדתי את הצ'ק האחרון, אבא שלי מתקשר אליי ואומר לי מילה אחת: "סבא" ... הבנתי הכול.

סבא נפטר ביום שהצ'ק האחרון לפרנסת הנכד האברך הופקד בבנק. זה היה שקוף: החזקת התורה החזיקה את סבא בחיים. ביום שהוא סיים עם החזקת התורה, הוא נפטר.

יהא החיזוק ממעשה זה לעילוי נשמתו.

(גל' השגחה פרטית)

שמחתי מאוד על שעתה
יהיה לי כסף בשביל כל
הוצאות החתונה, אבל רגע
אחר כך התלהבתי הצטננה
לגמרי, כי סבא המשיך ואמר:
"אני אתן לך את זה בשישים
תשלומים של שלושת
אלפים שקלים" ...
הוא לא שאל אם זה מקובל
עליי, וכמו נכד טוב ומכיר
טובה, אמרתי: "תודה רבה!"
באותו רגע לא קלטתי איזו
טובה טמונה בכך, ורק
הצטערתי שאיני מקבל את
כל הכסף בבת אחת, ועדיין
עליי לכתת את רגליי ולחפש
פתרון למימון הוצאות
החתונה

מספר אהרון קליין מבני ברק, קרוב משפחה שלי סיפר לי על מהלך מדהים שנמשך חמש שנים. וכך הוא מתאר: לא נולדתי כמו שאני היום. בימי הנעורים זכיתי לגלות את אור האמת וללמוד בישיבה. כשהגיע זמני להקים את ביתי, הקב"ה זימן לי זיווג הגון.

שנינו רצינו להקים בית של תורה, ואני - חשקה נפשי ללמוד בכלל ולהיות אברך כפשוטו. הרגשתי שבשבילי זה חשוב אפילו יותר מאשר למי שנולד בבית שומר מצוות, שכן עליי להשלים את מה שהחסרתי.

לקראת החתונה ניגשתי לסבי, שהיה אדם אמיד במיוחד, והיו לו הרבה כסף וגם דעה אישית. מאז ומעולם הוא טען, שמי שצריך כסף - שילך לעבוד. אין מתנות חינם. "סבא", אמרתי לו, "מה דעתך לתת לי מתנה לחתונה?"

מתנה לחתונה זה בכל אופן משהו אחר מ'סתם' צדקה.

"כמה אתה רוצה?" הוא שאל.

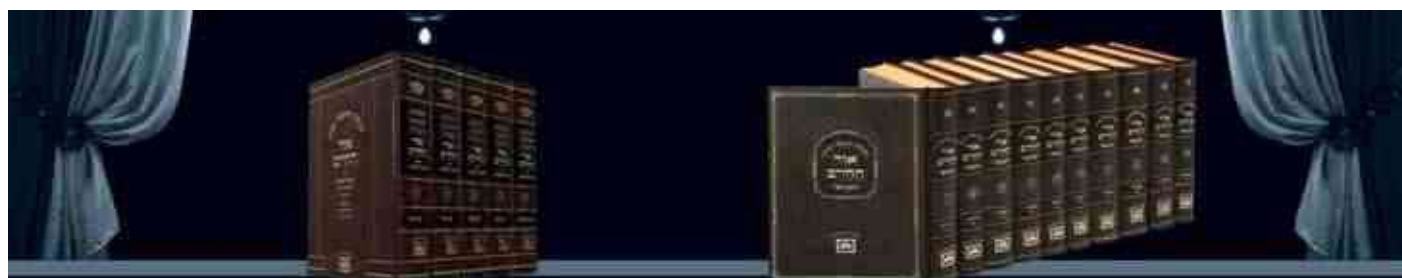
"מאה ושמונים אלף שקלים", עניתי.

"מתנה יפה מאוד אתה מבקש", ענה לי סבא, "ואני מוכן לתת לך אותה".

שמחתי מאוד על שעתה יהיה לי כסף בשביל כל הוצאות החתונה, אבל רגע אחר כך התלהבתי הצטננה לגמרי, כי סבא המשיך ואמר: "אני אתן לך את זה בשישים תשלומים של שלושת אלפים שקלים" ...

הוא לא שאל אם זה מקובל עליי, וכמו נכד טוב ומכיר טובה, אמרתי: "תודה רבה!"

באותו רגע לא קלטתי איזו טובה טמונה בכך,

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

חמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' ו'ילקוט מאורי החיים' ביאור משולב שזור באומנת בית המלכים 'אור תורה' | 'זרות חיים' הערות, צינים ומקורות עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 פרקים של מתיקת נצחית: הביאור המקורי על כל ספר האור החיים" הק' 'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד 'מאורי החיים' - מקורות מחדל ביאור רש"י עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ולא יכלמו לנצח:

הרוקח המדומה מירושלים, שבייש אברך אחד וביקש מחילתו רק לאחר שעבר ג' שנות יסורי איוב, והמירשם שכתב לו מרן הגרי"ח זוננפלד:

מאירקה שיסוריו הספיקו להפכו לאדם רציני, עד שגם הקפטן שלו, הלבוש הירושלמי שהיה לובשו תמיד בתליה ולא תליה על כתפיו, היה חופת בו עתה את כל גופו, וחגור באבנטו כחסידיים ואנשי מעשה, שמע את דברי הרב בכפית ראש ובנמיכות קומה, ואילו רבי חיים שם ידו על כתפו ומנסה לנחמו:

איאת בספרים הקדושים שבין אדם לחברו אין הקב"ה ממתין לאדם עד לאחר מותו, והוא משלם על כך בעולם הזה. אולי ייזכר רבי מאירקה, מנמיך רבי חיים את קולו, אם פגע פעם במישהו, אולי יהודי אשר יומו תקף עליו הזיל על ידו דמעות, ורבי חיים מסיים את דבריו בגניחה ארוכה, 'ויציילנו מן השעות הרעות'.

כמוכה הלם נזכר הרוקח בצערו של האברך לפני כשלש שנים, שבור ורצוף סיפר לרב כל אותו מעשה, ורבי חיים האיץ בו לילך מיד לביתו של האברך ולרצות אותו. כחץ מקשת רץ מאירקה לביתו של האברך, כאשר רבי חיים קורא אחריו, מאירקה, אמנם איחרת הרבה, אבל טוב מאוחר מלא כלום.

רץ לבב היה האברך, והוא סלח לו על אתר מחילה גמורה בלב שלם, מאירקה גם הציע לאברך שיקבל ממנו סכום כספי גדול כפיצוי על הצער אשר גרם לו, (עלוניו הרפואיים ותרופותיו הכניסו למאירקה כל השנים כספים רבים) אך האברך סירב לקבלם, דבר אחד ביקש האברך ממאירקה, אנא יעלה דבר זה על הכתב, למען ידעו הדורות הבאים כמה חמור הוא צערו של יהודי, ומה גדול כוחו של עשר דמעות. כשבועיים עברו, ומאירקה רץ שוב לבתי מחסה לביתו של רבי חיים, אך הפעם בשורה של שמחה היתה עמו, אמנם הוא איחר את המועד כפי שאמר לו הרב, אך עוד הספיק להציל דבר מה. לשמע דבריו של מאירקה, אמר לו רבי חיים. חייב אתה תודה להשי"ת, על שהדריכנו בדרך הישר כדי להוציאך מן המיצר ברגע האחרון ממש, הרב פתח מיד את מגירת שולחנו, תלש דף מתוך פנקסו, טבל את קסתו בדיו ורשם לרוקח סדר הודיה להשי"ת על חסדיו, והרי פתקתו של רבי יוסף חיים זוננפלד מילה במילה:

ינדור נדר לה', שילמוד מס' כריתות, ויתחיל מיד ללמוד אם אפשר לו, ואם לאו ינדור בזה"ל: הריני נודר אם יזכני הרופא הנאמן שיהא דעתי ומחשבת צלולה, אלמוד מסכת כריתות, וגם יפריש קרבן תודה, היינו מעות שוייו של כבש או גדי, ויחלק אותו מיד לעניים בני תורה, ויאמר פרשת תודה ומשנת תודה ואיזהו מקומן ויהי רצון... ויכתוב אותו היום שנעשה לו נס, ויקבל עליו ועל זרעו בכל שנת ושנה שיעשה יו"ט באותו היום, ואסיים בכל טוב וברפואה שלמה, ויחדש ה' את נעוריו בבריאות הנפש ובבריאות הגוף אמן. הפעם היה כנראה בידי הרוקח המדומה מרשם תרופות מקורי ביותר, מאירקה שטיינר קיבל עליו את הדין באהבה.

(גל' סיפורי צדיקים)

סיפור זה התרחש בירושלים של מעלה לפני מאה שנה ויותר, מאירקה שטיינר הרוקח היה יהודי מוכר בירושלים, רבות מן הישישות בירושלים היו מזכירות את שמו בסילודין, כאשר אינן שוכחות להצמיד לו את התואר ד"ר 'פרופ' מדיציני'. ולא היה כל פלא בכך, בגלל המחסור ברופאים ובעטיין של המחלות שהשתוללו בירושלים של הימים ההם, שנות תר"ס - תר"צ. ניתן היה לקנות בקלות תואר זה, על ידי האבקות והמשחות שהעניק מאירקה למשפחות וילדיהן ביד רחבה, תמורת פרוטות שחוקות.

מי היה מאירקה זה? למעשה לא היה לו כל שיג ושיח בהרכבת תרופות וקל וחומר ברפואה, אלא מאי, מוצאו היה מקיוב שברוסיה, ועל פי חוקי המדינה שם, הוכרח ללמוד בילדותו בבית הספר הנכרי, ומתוך כך ידע את השפה הרוסית על בוריה. בהגיעו עם ביתו לירושלים, התחיל מבקר בספרייה הרוסית שהוקמה אז מחוץ לחומה, שאל שם כמה ספרי רפואה זולים על המחלות המצויות, נזלת האף, דלקת עיניים ואזניים, טחורים וקבצי שיניים, תרגום לאידיש שפת אם, והדפיסם בעלונים, נשי ירושלים שתו את דבריו בצמא, ובכך קנה לו את הדוקטורט ואת הפרופסוריה גם יחד, וביסס לו פרנסה קטנה.

מאירקה הגיע לירושלים יחיד מכל בית אביו ברוסיה, אשר ידעו כל ימיהם חולי ומחסור, הגאון רבי אברהם יעקב בורכוב בעמח"ס 'חבל יעקב', שהיה רב ברוסיה ועלה בשנים ההן לירושלים, היה מספר כי משפחה זו נענשה, מכיון שזקנם עסק בקבלה מעשית, בחכמת הפצוץ וכדומה לשם פרנסה, ולא היה ראוי לכך. אחד מגדולי החסידות שלח להזהירו על ענין זה, וכיון שלא שעה לדבריו נענשו הוא וכל משפחתו.

גם על מאירקה עצמו עברה כוס התרעלה. עשרה ילדים. נולדו לו בירושלים, איתרע מזלו ומתוך עיסוקיו הרפואיים, פגע פעם באברך ירושלמי חשוב בר אבהו ובר אוריין, והלה בצר לו, הוריד עשר דמעות חמות, ומאז החלה מדת הדין פוגעת במשפחתו של הרוקח, וגם הוא עצמו נשתתק ידו, עד ששוב לא היה מסוגל לתרגם את ספרי הרפואה הרוסיים, ולא להוציא את עלונו המדיציני.

מאירקה התחיל מבין שדבר מה קרה פה, הוא פשפש במעשיו, הרבה בתעניות ובצדקה, אך ללא הועיל, הישועה לא הגיעה אליו. או אז החל רץ לחכמי וצדיקי ירושלים ואין פותר, רק אחרי כשלש שנים של יסורי איוב אשר פקדו אותו ואת משפחתו, רמז לו אחד מחכמי עיר הקודש את סיבת מקור צרותיו, היה זה מי שהיה אחר כך רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד זיע"א (יומא דהילולא י"ט אדר ב'), אשר לבו הטהור נמס בקרבו למראה צרותיו של הרוקח המדומה.

מי יודע, סח לו פעם רבי חיים, אילו עיניים הורידו על ידך דמעות. רבי חיים המשיך לפרש לו, חז"ל אמרו 'שערי דמעות לא ננעלו' גם תשובה ומעשים טובים אינם מכפרים על עבירות שבין אדם לחברו עד שירצה את חברו.

רץ לבב היה האברך, והוא סלח לו על אתר מחילה גמורה בלב שלם, מאירקה גם הציע לאברך שיקבל ממנו סכום כספי גדול כפיצוי על הצער אשר גרם לו, (עלוניו הרפואיים ותרופותיו הכניסו למאירקה כל השנים כספים רבים) אך האברך סירב לקבלם, דבר אחד ביקש האברך ממאירקה, אנא יעלה דבר זה על הכתב, למען ידעו הדורות הבאים כמה חמור הוא צערו של יהודי, ומה גדול כוחו של עשר דמעות

ותקוּתם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר:

כך פעל מרן החפץ חיים על יהודי שטר מדרך הישר וגדל גודל בין איכרים בורים וקשוחים עד גיל שמונה עשרה. ולאחר מכן שירת עשרים וחמש שנים בצבא ניקולאי:

שלום, תוך שהתיישב לצידו. "שמעתי", לחש החפץ חיים, "כי בהיותך ילד בן שבע נחטפת. האמנם כן הדבר? הוגלת לסיביר הרחוקה, גדלת בין הגויים ולא זכית ללמוד תורה! מה גדולה זכותך. למרות הצרות, הרדיפות והקשיים, נותרת יהודי! אשריך! מאושר הייתי לו היו לי זכויות כשלך!".

החפץ חיים הוסיף לתאר בכנות את הקשיים שחלפו על הילד האומלל, ועם כל משפט שיצא מפיו הקדוש הופשרה שכבה נוספת במעטה השריון שהעטה על עצמו הילד שהפך לחייל רוסי מגושם. דמעות נקשרו בעיניו. זכרונות בית אבא ואמא הציפוהו באחת. המילים שיצאו מלב חם וטהור ליטפו את נפשו המיוגעת ומילאהו בכיסופין שהיו חבויים בקרבו זה עשרות שנים, תחת חומות של קשיחות.

בטרם סיים את דבריו, אמר לו החפץ חיים: "אדם שכמותך, אשר זכה למסור נפש ולקדש שם שמים, לו היית מקבל על עצמך לחיות מכאן ואילך כיהודי כשר, לא היה מאושר ממך בכל הארץ".

אמר, כי אותו אדם לא עזב את החפץ חיים, דבק בו והיה לבעל תשובה גמור!

המעשה המרטיט הזה סופר ויסופר מדור לדור, כדי להמחיש כי בכל יהודי חבויה הנקודה הטהורה, השורשית, שמקורה באותה שעה בה עמדו רגלי כולנו על הר סיני וזעקנו "נעשה ונשמע".

(גל מאורות הדף היומי)

תקופה מסויימת בימי חייו, היה החפץ חיים וצל נודד בין ערים, כפרים ועיירות, כדי למכור את הספרים שחיבר. ביום מן הימים נקלע הסבא קדישא לאכסניה בוויילנא ונוכח ביהודי גדל גוף שנכנס אל המקום. הלה התיישב באחת על כסא, במשפט קצר הורה להגיש לפניו את מנתו ותיכף ומיד נגס בה בתאוותנות, תוך כדי לגימות הגונות ממשקה חריף.

כמעט עמד החפץ חיים לגשת אל היהודי ולדבר עמו רכות, כי ראוי לו לשפר את התנהגותו, אך בעל האכסניה הקדימו וסיבר את אזניו כי כל מילים שבעולם לא תועלנה לו ליהודי זה. כבוד הרב יבין, הלה שירת בצבא ניקולאי, מזוג רותח וידו הכבדה - קלה. בפיו צָרַרְת צָרַרוֹת של קללות, ולעניות דעתי אין ראוי שכבוד הרב יתבזה בעימות עם הברנס.

בעל האכסניה הוסיף והסביר, כי בגיל שבע שנים נחטף האומלל מביתו, עם קבוצת נערים.

קנטוניסטים. נשלח לסיביר, גודל בין איכרים בורים וקשוחים עד גיל שמונה עשרה. ולאחר מכן שירת עשרים וחמש שנים בצבא ניקולאי. בעשרות השנים ששהה בין הנכרים הפך לפרא. לא ראה פרצוף יהודי. כבוד הרב, לצערי, גם היום אינו חפץ לראות. אל נא.

ארשת רחמים עגומה עלתה על פניו של החפץ חיים למשמע קורות חייו האומללים של הסועד.

הוא קם ממקומו, בירכו ב"שלום עליכם" לבבי והושיט את ידו הרכה

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

פנינים על הפרשה:

השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, דאף על פי שאין האדם ראוי מצדו שתקבל תפלתו, על ידי דמעות הקדוש ברוך הוא מתמלא עליו רחמים ומקבל תפלתו. וזהו שנאמר וכל קרבן מנחתך שהיא התפלה, במלח המלח שהם דמעות שהם מים מלוחים. ולא תשבית מלח ברית אלהיך, הטעם שקראם מלח ברית הוא משום דכל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, וזהו הברית שנכרת להם, שאינם חוזרות ריקם. על כל קרבן תקריב מלח, דהינו בכל תפלה תוריד דמעות, וכזה אינה חוזרת ריקם:

(פיתוחי חותם פרשת ויקרא)

מעלת הדמעות מעומק הלב ותיקונם

בראשית ברא אלהים וגו' (בראשית א א). בראשית ראשי תבות תקון רפואת אות יבכה בדמעות שלישי. בא לתשלום מה שכתבנו בסמוך דתקון הברית הוא תענית שק ואפר, ועוד צריך להרבות בכביה, כמו שרמזו רבותינו ז"ל במלת תשובה עצמה שהיא ראשי תבות תענית שק ואפר כבי הספד, והכביה דבר גדול עושה למעלה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לב:) שערי דמעה לא ננעלו, והכבי צריך שיהיה מעמקי לבו, דכבי נמי גימטריא לב, דהינו צריך להיות הכבי מהלב, וזהו יתבונן הנלכב בהדמעות תקון גדול לפגם הברית, דכמו שהשחית זרעו מרתיחות ותמימות גופו, כך הוא תקנתו כשמוציא דמעות מרתיחות ותמימות גופו מרב דאגתו וחרטתו ואנחתו, זו היא כפרתו ותקנתו:

'הלוך ילך ובכה' בתשובתו

ואפשר דלזה רמז דוד המלך עליו השלום (תהלים ככו ו) 'הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתי', והכונה של הרמז כך היא, מי שמשך זרעו והשחיתו, 'הלוך ילך' בתשובה ותורה ומעשים טובים, והליכה זו של יראת השם, כמו שנאמר (שם קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה''. ובא לומר אף על פי שהלוך ילך בתשובה ותורה ומעשים טובים, מי שמשך זרעו והשחיתו צריך להיות 'ובכה נשא', דהינו שייסוף עליו על ומשאו הכבי, דזהו תקון גדול מדה כנגד מדה, יבואו מים רותחים של דמעות ויכפרו על מים רותחים של השחיתת זרע. וכיון שעושה כן בודאי דתקן מה שפגם, וזהו שאמר 'בא יבא ברנה', דהינו ישמח שמחה אחר שמחה, דעל ידי תקון זה נשא אלמתי, הם כוחותיו טפות

הנהגות למתפלל כדי שתהיה תפלתו רצויה

ואם מנחת מרחשת קרבנך סלת בשמן תעשה. והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה' והקריבה אל הכהן והגישוה אל המזבח. והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה אשה ריח ניחח לה. והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי ה' (ויקרא ב ז-י). זה בא לרמזו על התפלה, דצריך אדם להתפלל אותה בלב שלם, שיסיר מלבו כל המחשבות המטרידות אותו, דעקר התפלה בלב היא. וצריך שינקים מאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ב מ"ג): אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום. וצריך לסדר התפלה לאט מלה במלה, ויתבונן בפרוש מה שמוציא בשפתיו. והנה גדולה התפלה מאד מאד, כי עקר יחוד העולמות למעלה והשפעתם היא בשעת התפלה:

וזהו שנאמר (ויקרא ב ז) 'ואם מנחת מרחשת קרבנך, מרחשת רומז על התפלה שרוחש אדם ומכבט בשפתיו. עוד, מרחשת גימטריא תפלות אל עם הכולל. וצריך שתשמר עצמך בשעת התפלה מכל מחשבות המטרידות אותך, וזהו סלת, שתהיה התפלה כסלת, נקיה מכל מחשבה זרה שאינה מענין התפלה. ועוד, 'הלב' במלוי כזה ה"ה למ"ד ב"ת גימטריא סולת, לרמז, דסלת רומז ללב שיהיה מנקה מכל סיג בשעת התפלה כסלת נקיה, והדברים של תפלה שאתה מוציא בפיך אל תוציאם במרוצה, רק לאט, ואל תעשה תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, וזהו שנאמר בשמן תעשה:

תפילה כראוי עולה קרבן לה'

ובשתהיה תפלתך באופן זה בלב ובשפתים טהורים, אז ראויה להביאה מנחה לה' ולא תדחה. וזהו שנאמר והבאת את המנחה היא התפלה, אשר יעשה מאלה שנעשית בלב ובשפתים טהורים, זאת ראויה לבוא לפני ה'. והקריבה המתפלל, אל הכהן דא מיכאל כהנא רבא, והגישוה אל המזבח, מזבח של מעלה:

(פיתוחי חותם פרשת ויקרא)

חשיבות תפילה עם דמעות

וכל קרבן מנחתך במלח המלח ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ז יג). בא לרמז דצריך אדם להוריד דמעות בתפלתו, דכל

עצות וסגולות:

פרישות מעיני עוה"ז (ב')

אין שום שמחה ותענוג בהנאות העולם

לא אהבתי בעולם הזה כי אם המצות, ואין לי שמחה ושעשוע כי אם בקיומם, ואין לי שום נחת רוח ושעשוע בהנאות העולם ותענוגיו, כי לא נבראתי כי אם לעשות רצונך.

(אלף בינה אות וא"ו ז)

היצר מצוי עם האדם כל העת

בא לומר על יצר הרע וגונדא דילה, דאינם נפרדים מן האדם, יום ולילה לא ישתחו, ומפתים אותו להתבטל מן התורה ומן המצות (סוכה נב: מדרש תהילים לד).

(אלף בינה, אות ז"ן ה)

ללמוד תורה הם מפתים לבטל תורה בעצלות

ואם רואים האדם שחשקו בתורה הרבה ודבק בה ומואס בהבלי העולם, אף על פי כן הם מרשלים אותו ומפתים אותו במעט שנות ומעט תנומות ומעט חבוק ידים לשכב וכיוצא, בדברים המראים לו בעיניו שהם החר ואינם נחשבים לכטול תורה.

(אלף בינה שם)

היצר מלא מרמה ותחבולות

ההסתכל בעבודת ה' כראוי ורוצה לשמר משמרת הקדש כראוי, יבטי ויתבונן דיצר הרע מלא מרמות ותחבולות יותר מן הכל, כמו שהעידה עליו התורה (בראשית ג א) 'הנחש היה ערים מכל' וכי (וזהו ח"א קסט):

(אלף בינה שם)

צריך להישמר מהיצר יותר משאר אויבים

וצריך האדם להיות נשמר ממנו שמירה גדולה, יותר מהנשמר מאויביו הסובבים על הצד ומבקשים לפגם עליו להרגו והוא צריך להושיב שומרים לארבע רוחותיה וכו'. ויצר הרע תחבולותיו יותר מן הכל, ואם לא נשמר ממנו האדם שמירה כראוי, מן הקל יביאנו לתמור.

(אלף בינה שם)

דבר שמסופק אם הוא מהיצר - ירחיקנו

לפיכך כל דבר שיש בו ספק שמא עצה זו מצד יצר הרע, יחמיר על עצמו ויבטלנה, כי הרדיפה דרוף יצר הרע לאדם, אין רדיפה יותר ממנה, כי אינו נפרד ממנו אפלו רגע אחד, ותמיד מצוי עמו ורואה במעשיו. ולכן בכל דבר שאדם רוצה לעשות, יבחין בו אי איכא ספיקא דיצר הרע יש לו אחיזה באותו דבר, ירחיקנו ממנו, וזו היא השמירה המעלה כשישמר אדם את עצמו בדבר קדשה, שלא ישאיר ליצר הרע אחיזה בו.

(אלף בינה שם)

ע"י תורה ומצוות לשם שמים - ניצח היצר

מהיכן בא לו הכח לדחות יצר הרע וגונדא דילה לגמרי, ואומר, כי התורה והמצוות שמקמם לשם שמים, הם הנלחמות עם יצר הרע וגונדא דילה, שכל העולם הזה החמרי הוא מדור הקלפות ויצר הרע, ואלמלא התורה והמצוות המנגות על האדם, מי יוכל לעמד נגד הקלפות והיצר הרע, ובפרט במדור שלהם, שהוא העולם הזה. (אלף בינה שם)

שיתקנו העולמות על ידו. וזהו שכתב כאן (תהלים קיט קד) מפקודיך אֲתִבּוֹנֵן, דהיינו, מתפלתיך אני מתבונן שעל ידי מחשבה ודבור עולים העולמות, ואם כן צריכים המחשבה ודבור שיהיו ברים ונקיים הרבה, על כן גם אני שנאתי כל ארח שקר במחשבה ודבור, אולי תקבל תפילתי:

(אלף בינה תהלים קיט מ)

התפילה צריכה להיות ביראה ובשמחה

והנה 'תפילה' גם כן הנקוד שלה הוא נקוד 'יראה', להורות דעקר התפילה הוא שתהא במורא, שי'דע האדם שהוא בכיתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, והוא מצוי שם, וצריך שיהיה מוראו עליו. ועוד, צריך האדם שתהיה תפילתו בשמחה, שמחה שאין למעלה ממנה שוכה לשרת לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכמו שנאמר (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה'. וצריך שתהיה השמחה ביראה ולא בקלות ראש, דנקוד 'שמחה' הוא נקוד 'יראה', להורות שתהיה השמחה ביראה, ומשום הכי פסוק אחד אומר 'עבדו את ה' בשמחה', וכתוב אחר אומר (שם ב יא) 'עבדו את ה' ביראה', לומר לך ששניהם צריכים, משום הכי נקודותיהם שוים:

(מחשוף הלכן פרשת תרומה)

האל ברחמי פדאני בשלום ונסתלקו המקטרגים מעלי. ומי גרם לי זה, 'כי ברבים היו עמדי', דהיינו אבות העולם שהם רבים ועצומים בתורה ובמצוות, זכותם 'עמדי', שאני מתפלל בכל זמן תפלות שתקנו והם בקשו עלי רחמים ונתקבלו תפלותי לפני המקום, וכזה יבוא הרמז על נכון, דרפואת הברית יהיה שוחר אל תפלות:

(גנוי המלך, תיקון הברית אות יז)

חשיבות התפילה בפה נקי ושמור

והפה המוציא דברי תורה ודברי תפלה וברכות של מצוות, צריך שיהיה הפה נקי מדברי שקרים ודברים בטלים, דלא ש'יך פה מאוס ומטנף לשרת לפני ה' ולהיות תקון לעולמות עליונים על ידו. וכמו שכתוב (ישעיה סו כ) 'כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור, ובפרט בתפלה דתלויה בלב, דעל ידה עולים העולמות, ואם היה הפה דובר שקרים ואון ומרמה, איך יעלו על פיו העולמות, על זה נאמר (בבא קמא צד): אין זה מברך אלא מנאץ. על כן צריך לזהר מי שרוצה שתקבל תפלתו, שישמר פיו ולשונו שמירה מעלה, דאז תקבל תפלתו [וכו']:

הועוד צריך שייסיר מלבו וממעשיו כל דבר רע וישתדל בכל כחו לעשות הטוב, ואז יהיה ראוי

הנרע שהלכו לסטרא אחרא, עכשו שעשה זה התקון יחזר הכל לקדשה. וכזה בא הרמז על נכון דתקון ורפואת הברית הוא שיבכה בדמעות שלישי, וכזה ישב ורפא לו:

ישכים ויעריב לבית הכנסת

בראשית ראשי תבות רפואת ברית יהיה שוחר אל תפלות. בא לרמז דמעקרי תקון פגם הברית יהיה משכים ומעריב לבית הכנסת ערב ובקר וצהריים, דהתפלות במקום קרבנות, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו', וכזה יחשב לו כאלו כל יום ויום מקריב קרבנות.

וגם כן תפלות אבות תקנום (ברכות כו:), וכיון דג' פעמים מבקש זכות אבות, זכות אבות מסייעתו והאבות מבקשים עליו רחמים כמה שפגם בברית, ונסלח לו מחטאתו אשר עשה. ועל זה יש לרמז מה שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים נה יח-ט) 'ערב ובקר וצהריים אשיחה ואהמה וישמע קלי, פדה בשלום נפשי וגו', והכונה היא 'ערב ובקר וצהריים' היא תפלת ערבית ושחרית ומנחה, אֲתַפְלֵל וְאֶהְמָה, דהיינו אהיה נאנח על מה שפגמתי, ומבטח אני שאב רחמן ישמע קולי ויקבל תפילתי ויסלח לי מה שפגמתי בברית. וזהו 'פדה בשלום נפשי' הוא הברית הנקרא 'שלום', והכונה שפדה נפשי בשלמות בכל אברים אף 'שלום' שהוא הברית נתקן. ופרוש 'מקרב לי', מכנגד הנלחמים עמי הם המקטרגים עלי מסבת פגמו, עכשו

ישועות יעקב
דקה מתורתו של האביר יעקב'
לשמיעת השיעורים 02-803-9999

קו 'מחברים'
שע"י ממלכת התורה עוז והדר
02-803-9999
לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א: דמויות הוד מאנשי ירושלים של מעלה

פיארו את השטיבלאך של מאה-שערים בימי קדם.

את השטיבלאך ניהל יהודי ירושלמי שורשי, רבי שבתי זילברמן ע"ה.

מדי שבת היה קורא בתורה שבע פעמים! ולפי שנמוך קומה היה העמיד לרשותו שרפרף,

עליו עמד בכל משך זמן הקריאה, וכה בקי ורגיל היה בטעמי המקרא

עד שנדמה בקריאתו כאדם האומר 'אשרי'.

נענה רבי שמואל: אתה יודע איפה כתוב [=וואו ס'שטייט] אני יודע מה כתוב [=וואס ס'שטייט]... רבי שמואל מועד היה גאון מופלג שאורייתא קא מרתחא ביה. תמיד היה מתנצח בלימוד, וכל דיבוריו היו כגחלי אש מתלקחת. זכורני פעם בשטיבלאך, בתפילת מנחה של שבת דריגלא, שאין אומרים בו 'צדקתך', ואחד מן המתפללים לא זכר ואמר בטעות 'צדקתך'. רבי שמואל מועד נסער וקרא בתבערה: מען זאגט נעט... מען זאגט נעט... נעט...

בימי חורפי שאלתי את אבי: למה קוראים לו 'מ'נעד'? ענה: כי הוא מתנגח עם כולם...

לא ארוכה הייתה תקופת שבתו של הגאון האדיר רבי חנוך העניך פאדווא בירושלים, טרם התקבל ונתמנה ברבנות עיר הבירה 'לאנדאן', אך היא הטביעה חותם בל ימחה בקרב בני ירושלים, שאהבו אותו עד למאד, ושתו את דבריו כצמאים למים. הגאון היה מקבל כל אדם בשמחה, ושיעוריו הפיקו מרגליות מתובלים בסיפורים עסיסיים, שהאחיבו את התורה על לומדיה.

זכיתי, בדרך עקיפה, שגאון זה ישתמש בשיעוריו עם 'ווערטליך' שיצאו ממני, ואף חזרו אליי בסוף הדרך... זאת, באשר הייתי אומר לחותני, רבי אברהם בלויא, דברי צחות ששמעתי מגיסי, רבי אברהם אנשין, שנודע כמשמח אלקים ואנשים, וחותני היה נהנה ומשמח את עצמו בדברי הצחות, ובמפגשים משפחתיים היה אף חוזר עליהם באוזני גיסו, הגאון רבי העניך פאדווא [שניהם היו חתני הרה"ג רבי אברהם אהרן בן מרנא הגר"ח זאננפעלד זי"ע], ורבי העניך היה מושלב 'מילי דבדיחותא' אלו בשיעוריו, למשך לבבות השומעים ולקרנם לתורה, כדרך המגידים.

אחד מתלמידיו של רבי העניך היה ידידי מיישיבת סלונים, הרה"ג רבי שלום גפנר ז"ל, שעסק כל ימיו בחקר וגילוי קברות הקדמונים. בהזדמנות, סח לי ר' שלום שבשיעורו סיפר רבי העניך שבימים שיצא לאור המשקה החדש 'סודה' היה אחד שזכה לשתות את המשקה החדש, ורצה לתאר את מהותו של משקה זה לידידו שמעולם שלא הכניס לפיו את המשקה התוסס הזה, אמר לו הלה: קרה לך פעם שרגלך 'נרדמה'? כך נראה משקה הסודה! - - - כשמעי, אמרתי לר' שלום: המעשיה הזו הגיעה לרבי העניך באמצעותי.

(הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א - גל' קרני אור)

אחד מתלמידיו של רבי העניך היה ידידי מיישיבת סלונים, הרה"ג רבי שלום גפנר ז"ל, שעסק כל ימיו בחקר וגילוי קברות הקדמונים. בהזדמנות, סח לי ר' שלום שבשיעורו סיפר רבי העניך שבימים שיצא לאור המשקה החדש 'סודה' היה אחד שזכה לשתות את המשקה החדש, ורצה לתאר את מהותו של משקה זה לידידו שמעולם שלא הכניס לפיו את המשקה התוסס הזה, אמר לו הלה: קרה לך פעם שרגלך 'נרדמה'? כך נראה משקה הסודה! - - - כשמעי, אמרתי לר' שלום: המעשיה הזו הגיעה לרבי העניך באמצעותי

משמחי ירושלים

תרי בדחי הוי בירושלים של מעלה; רבי יעקב גלבשטיין ורבי שמעון ברגמן, ראשי 'חבורת המשמחים' הירושלמית. בכל חתונה היו הללו עומדים במרכז המעגל, כשהם פושטים צורה ולובשים צורה, ומרקדים בריקודים ירושלמיים מסורתיים, לשמח חתן וכלה, ואיתם עמם בני משפחתם וכל בני ירושלים, שצהלו ושמחו עמם בשמחתם.

זוכרני, בחתונה שהמשמחים הירושלמים שימחו את הקהל, והנה נראתה דמותו של המרא דאתרא, רבינו יוסף צבי דושינסקיא זי"ע, אשר הופיע לפאר על ראש השמחה. מתח השתרר בהיכל השמחה, כי הגרי"ץ התנהג בהדרת קודש וכל גינוניו היו ביראת הכבוד, כדרכם של רבני אונגארין, ומשתתפי החתונה נדרכו לראות כיצד יפול דבר, האם תושבת השמחה?

אך לא איש כרבי יענקל גלבשטיין ייבהל. הוא אזר עוז ושמחה, וניגש לעבר המזרח, שם התיישב הרב, הושיט את שתי כפות ידיו, כשהן מחוברות זו אחר זו, והראשונה מונחת על אפו, וכל האצבעות מעופפות בתנועה ירושלמית ידועה ומרנינה. ואז... עלתה על פני הגרי"ץ בת שחוק ונהרה של קורת רוח נראתה על פניו, ולבני ירושלים היתה אורה ושמחה וששון...

דמויות הוד מאנשי ירושלים של מעלה פיארו את השטיבלאך של מאה-שערים בימי קדם.

את השטיבלאך ניהל יהודי ירושלמי שורשי, רבי שבתי זילברמן ע"ה. מדי שבת היה קורא בתורה שבע פעמים! ולפי שנמוך קומה היה העמיד לרשותו שרפרף, עליו עמד בכל משך זמן הקריאה, וכה בקי ורגיל היה בטעמי המקרא עד שנדמה בקריאתו כאדם האומר 'אשרי'.

השטיבלאך גם שימשו כמקום מפגש לאריות שבתורה. ובאמת אמרו אנשי ירושלים, שכאשר הגאונים רבי אברהם חיים נאה (בעל השיעורים) ורבי שמואל מ'נעד, נפגשים בשטיבלאך, יש מה לשמוע...

בירושלים רווחה השמועה שרבי שמואל מועד הינו 'עמקן' ורבי חיים נאה הוא 'ידען', ופעם בעיצומו של ויכוח תורני שהעפיל וטיס לגבהים וקולותיו הרעידו את השטיבלאך במאה-שערים, הביא רבי חיים נאה ראייה לשיטתו ממקום בלתי מפורסם, והראה לרבי שמואל את הדברים כתובים שחור על גבי לבן, אבל רבי שמואל לא ויתר, והוכיח לרבי חיים שהדברים מתפרשים להפך.

הגאון רבי אהרן טויסיג שליט"א: עד כאן סיפורו של הרב מפוניבז', שכבר איננו איתנו עשרות בשנים. בוודאי שאותו רב בעיר הולדתו של הרב מפוניבז', כבר אינו בין החיים שנים רבות הרבה יותר. בוודאי הוא לא יכול היה להעלות בדמיונו, כי בזכות אותו ריקוד של שמחה בפורים על קבלת גמרא חדשה, יקום לאחר עשרות שנים עולם של תורה בארץ ישראל. הרי יודעים אנו את כל מפעלי התורה שהקים הרב מפוניבז'. את כל רבבות לומדי התורה שלמדו בזכות מפעליו אלו. וכל היש' האדיר הזה, הוא בזכות אותו ריקוד של שמחה, שרקד רב יהודי בעירה קטנה בליטא.

למעלה ממנה.

כאשר סיים לרקוד, פנה הרב לרבנית ואמר: 'רעבעצין, האם היית רוצה לתת לי גם משלוח מנות? והרבנית משיבה: כמובן. ואז אומר לה הרב: 'את זוכרת שסיכמנו להתחיל בסעודת פורים בשעה חמש אחר הצהריים? אז אם רצונך לתת לי משלוח מנות, אנא ממך בואי ונאחר את הסעודה בשעה אחת, ובאותה שעה, אכנס לחדר ואלמד מהגמרא החדשה באין מפריע, וזה יהיה 'משלוח המנות' שלך אלי'...

צריך להבין, כי במושגי הזמנים ההם, לא היה כמעט לאיש ש"ס שלם בבית, ולפעמים הש"ס היחיד בעיר היה בבית הכנסת, וגם זה לא תמיד. גמרא שלמה, מכריכה על כריכה, גם היא היתה אוצר מיוחד. כמובן, הרבנית הסכימה לבקשת הרב, ושוב נטל הרב את הגמרא, והחל לרקוד איתה סביב השולחן

אמר הרב מפוניבז': "הייתי אז ילד קטן בן תשע, לא תמיד הבנתי את המשמעות של שמחת התורה, אבל הנה ראיתי במו עיני, באופן מוחשי, שמחת תורה מהי. חשבתי בלבי: אם רב חשוב וגדול בישראל יכול לרקוד ולשיר דקות ארוכות, כי יש לו גמרא אחת, הרי אין אושר גדול יותר מלימוד תורה, ואם כן אקדיש את כל חיי להרבנות תורה בישראל. ואם רצונך לדעת מהיכן אני שואב את הכוחות שלי לנדוד ברחבי תבל כדי להגדיל עוד ועוד תורה, הרי זה מאותה 'שמחת תורה' של פורים באותה שנה. דע לך, כי גם לו הייתי חי מעכשיו עוד שמונים שנה נוספות, הייתי ממשיך באותה דרך, להוסיף עוד ועוד תורה בישראל."

עד כאן סיפורו של הרב מפוניבז', שכבר איננו איתנו עשרות בשנים. בוודאי שאותו רב בעיר הולדתו של הרב מפוניבז', כבר אינו בין החיים שנים רבות הרבה יותר. בוודאי הוא לא יכול היה להעלות בדמיונו, כי בזכות אותו ריקוד של שמחה בפורים על קבלת גמרא חדשה, יקום לאחר עשרות שנים עולם של תורה בארץ ישראל. הרי יודעים אנו את כל מפעלי התורה שהקים הרב מפוניבז'. את כל רבבות לומדי התורה שלמדו בזכות מפעליו אלו. וכל היש' האדיר הזה, הוא בזכות אותו ריקוד של שמחה, שרקד רב יהודי בעירה קטנה בליטא.

היש לנו מושג לגודל שכרו על המעשה הכביכול-קטן שעשה? אין ספק שנשמחו מתעלה בגנוי מרומים עוד ועוד, בזכות הפירות ופרי- הפירות של אותו ריקוד שמחה. לו היינו יודעים את התוצאות המופלאות שיכולות לנבוע משמה של מצוה ולימוד תורה, בוודאי היינו מתחזקים עוד ועוד להרבנות שמחה בימים קדושים ונעלים אלו. (מתוך 'דורש טוב' פורים)

כאשר הגענו אל בית הרב, קיבלה אותנו הרבנית בשמחה, כדרכה תמיד, ונטלה מאחי את העוגה והיין, ואילו אני ניגשתי אל הרב, מסרתי לו את הגמרא, ואמרתי לו שזה משלוח מנות אישי מאבי אליו. לתדהמת, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך.

דקות ארוכות רקד הרב עם הספר בידו, כאשר כולנו ניצבים בצד, מופתעים מהמראה, ואיתנו גם הרבנית, ואילו הרב רוקד ושר בשמחה שאין למעלה ממנה.

את הגמרא, ואמרתי לו שזה משלוח מנות אישי מאבי אליו.

לתדהמת, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך.

דקות ארוכות רקד הרב עם הספר בידו, כאשר כולנו ניצבים בצד, מופתעים מהמראה, ואיתנו גם הרבנית, ואילו הרב רוקד ושר בשמחה שאין

השפעת ריקוד הרב עם הגמרא

אספר סיפור מרגש, על הרב מפוניבז' זצ"ל, אשר כידוע הקים עולה של תורה בארץ ישראל, לאחר שעולם התורה שהקים בעירו פוניבז' בליטא עלה בלהבות בימי השואה הנוראים.

מיד בהגיעו לארץ גם לאחר שנודע לו על החורבן הגדול בארופה, שינס את כל כוחותיו וכל מרצו, להתחיל הכל מחדש.

בשנות חייו האחרונות, היה הרב מפוניבז' ידוע חולי. הוא סבל מאד, ועם זאת המשיך כל העת בנסיעותיו ברחבי העולם, כדי לאסוף כספים עבור הישיבה הקדושה, בלי להתעייף. פעם שאל אותו אחד ממקורביו: "מהיכן שואב הרב את הכוחות הללו, לפעול עבור העמדת תורה, ללא עייפות, ללא לאות, מתוך מרץ ושמחה?".

השיב לו הרב: "אספר לך את ה'סוד' הגדול, מהיכן שאבתי את הכוחות הללו להעמיד תורה בישראל.

בהיותי ילד קטן, בעירה שהתגוררנו, היה מנהג המקום מידי שנה בפורים, להביא משלוח מנות לרב המקומי. היינו כמה אחים, וכל אחד מאיתנו ראה כבוד גדול להיות זה שגישי את משלוח המנות לרב, לכן מידי שנה היה אבינו מטיל גורל בינינו, מי יזכה להיות זה שימסור את משלוח המנות לב. ומה כבר יכולנו להרשות לעצמנו להביא לרב? כמה חתיכות עוגה עם בקבוק יין ותו לא.

ההכנות לפורים החלו כבר כמה שבועות קודם לכן, כאשר אמא קנתה קמח שמרים ושמון, שיהיה למשלוח מנות לפורים, וההתרגשות לקראת היום הגדול והשמח גברה ככל שהוא התקרב.

והנה כמה ימים לפני פורים, אבא הגיע הביתה מאושר ושמח והחל לרקוד איתנו, על מה ולמה השמחה הגדולה? אמר לנו אבא: 'כל שנה, מי שדואג למשלוח המנות לרב זו אמא, והנה היום הגיע לעירה מוכר ספרים ובאמתחתו מסכת 'בבא בתרא' דפוס וילנא. באותם ימים, מי שהחזיק מסכת שלמה בבית ועוד מדפוס וילנא שהיה עדיין חדש, היה המאושר באדם. הנה, אומר לנו אבא. קניתי ממנו את הגמרא, כדי שאוכל להביא אותה כמשלוח מנות ממני אל הרב'.

עדיין לא הבנו את משמעות הדבר" - המשיך הרב מפוניבז' וסיפר - "אבל ביום הפורים, אבא אמר לאח שנפל בגורלו להביא את משלוח המנות, שהוא יטול את העוגה ואת היין, ואילו לי הוא אמר לקחת את הגמרא ולומר לרב שזה משלוח מנות 'אישי' ששלח האבא.

כאשר הגענו אל בית הרב, קיבלה אותנו הרבנית בשמחה, כדרכה תמיד, ונטלה מאחי את העוגה והיין, ואילו אני ניגשתי אל הרב, מסרתי לו

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: ולפי"ז יובן דברי המהרש"א (ב"מ כג:) בהני תלת מילי עבדי רבנן דמשני במילייהו, במסכת, בפוריא וכו'. ופירש המהרש"א בפוריא היינו בפורים, אפילו אם לא שטה יין הרבה ויודע החילוק בין ארור המן לברוך מרדכי, יכול לשנות ולומר שאינו יודע החילוק עיי"ש. ולפי הנ"ל יובן מאוד, דהמהרש"א נתן עצה שישתה יין ולומר שלא ידע החילוק אע"ג דידע, ולא ישתכר הרבה, כדי שיוכל להתפלל בדעת צלולה, וע"י זה לבטל גזירות קשות ולפעול ישועות, ודוק.

לא הצליח לעמוד בדמי השכירות של הפונדק, והפריץ האכזר השליכו יחד עם אשתו וילדיו אל בור הכלא, שם ישוה בלא מאכל ובלא משתה, עד אשר ימותו שם ביסורי רעב וצמא, לשמע הדברים נכמרו רחמיו של העשיר, עלה אל הפריץ, מסר בידו את צרור כספו, ופדה את החוכר ומשפחתו מן השבי. כיון שנתרוקן מכספו, לא היה יכול להמשיך בדרכו, וחזר לעירו בידים ריקניות ולא עבר אותה עבירה.

באותה שעה נעשה רעש גדול בשמים, ודנו בבית דין של מעלה מה שכר יתנו לו על מצוה רבה זו שעשה במסירות נפש ממש, ונפסק שכל מה שיגזור האיש מעתה ועד עולם יקוים, אולם חששו שמא יגזור להחיות מתים, וכדומה לזה מדברים שעדיין לא הגיע זמנו, על כן גזרו עליו שיהיה שיכור וישתקע בינו, כך לא יהיה בדעתו ולא יוכל לשנות סדרי בראשית.

סיים הבעש"ט ואמר: "אנכי ידעתי מדבר זה, ולכן כאשר אירע שעת הדחק שלא הצלחתי לבטל את הגזירה, שלחתי אליו לבקש ברכתו, ואכן כיון שהוציא מפיו שתתבטל הגזירה נתקיים מיד, כאשר נגזר עליו בבית דין של מעלה." ע"כ המעשה.

וסיים ה'חידושי הרי"ם', שזהו הענין במה שאמרו חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', כי יום הפורים גבוה ונעלה עד מאוד, וכל הפושט יד נותנים לו, כידוע מצדיקים שקאי גם על מלכותא דרקייעא, שכל אשר יבקש האדם ביום זה יקבל, וחששו שינצלו ישראל את ההזדמנות, וישאלו ככל אשר תאווה נפשם ויוכרחו לקיים בקשתם, על כן ציוו חכמים שישתכר האדם ביום זה, ולא יהיה בדעתו, ועד שיתפקח מיינו יפנה היום ויעבור הזמן המסוגל.

ולפי"ז יובן דברי המהרש"א (ב"מ כג:) בהני תלת מילי עבדי רבנן דמשני במילייהו, במסכת, בפוריא וכו'. ופירש המהרש"א בפוריא היינו בפורים, אפילו אם לא שטה יין הרבה ויודע החילוק בין ארור המן לברוך מרדכי, יכול לשנות ולומר שאינו יודע החילוק עיי"ש. ולפי הנ"ל יובן מאוד, דהמהרש"א נתן עצה שישתה יין ולומר שלא ידע החילוק אע"ג דידע, ולא ישתכר הרבה, כדי שיוכל להתפלל בדעת צלולה, וע"י זה לבטל גזירות קשות ולפעול ישועות, ודוק.

(הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א - גל' המאיר)

סיים ה'חידושי הרי"ם', שזהו הענין במה שאמרו חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', כי יום הפורים גבוה ונעלה עד מאוד, וכל הפושט יד נותנים לו, כידוע מצדיקים שקאי גם על מלכותא דרקייעא, שכל אשר יבקש האדם ביום זה יקבל, וחששו שינצלו ישראל את ההזדמנות, וישאלו ככל אשר תאווה נפשם ויוכרחו לקיים בקשתם, על כן ציוו חכמים שישתכר האדם ביום זה, ולא יפנה היום ויעבור הזמן המסוגל.

דבר, אותו אדם היה סוחר מוצלח ועשיר גדול, בד בבד היה בעל עבירה גדולה, והלך שבי אחר יצרו אשר משכו בים התאוה, פעם אחת רצה לעבור עבירה חמורה באחד מרכי הים, שהיו צריכים לזה ממון הרבה, ולקח אתו סכום כסף נכבד ויצא למחוז חפצו, בדרכו עבר בכפר אחד ושמע קול בכיה ויללה, ובירר ונודע לו שהחוכר היהודי

עצת המהרש"א להשתכר במידה כדי להתפלל בדעה צלולה ולפעול ישועות

בספה"ק שפתי צדיק (פורים אות נ"ג), הביא מעשה פלא שסיפר זקינו הרה"ק בעל חידושי הרי"ם זצ"ל, שפעם אחת היתה עת צרה ליעקב, ובאו אל הבעש"ט הקדוש זי"ע שיפעל ישועה, והתאמץ מאוד בתפילה ובתחנונים, אך לא עלתה בידו כי ננעלו שערי תפילה, ובשום אופן לא הצליח להמתיק את רוע הגזירה. כיון שראה שקצרה ידו מהושיע, קרא לכמה מתלמידיו המובהכים וציווה עליהם לנסוע לעיר אחת, שם מתגורר אדם פלוני, וילכו אליו ויבקשו ממנו שיפעל רחמים בעד ישראל. מיהרו התלמידים לעשות רצון רבם, נסעו לאותו העיר ושאלו אודות אדם פלוני, ונודע להם שמדובר באיש גס ומגושם, שיכור המכור לטיפה המרה, וכל היום עובר עליו בשתייה ושינה לסירוגין.

הדבר היה לפלא, מה ראה הבעש"ט לשלוח אליו להושיע את ישראל, אך לא הרהרו אחר רבם ומיהרו לגשת לביתו של השיכור, בעלת הבית כאשר שמעה את מבוקשם, פערה את פיה בצחוק מר: "וכי לצחוק ממני באתם, לא מצאתם ממני לבקש ברכה אלא משיכור העיר, זאת ועוד, הלוא גם אם באמת תרצו שיברך אתכם, אי אפשר כמעט לדבר עמו מטוב ועד רע, כי כל היום שותה שכר ושרוי בגילופין, וכאשר אינו שותה הרי הוא ישן, וחוזר חלילה". אך למעשה הניחה להם ליכנס לביתה ולנסות מה שביכולתם, כמה ימים שהו שם ולא הצליחו בשום אופן לתפסו ברגע של פקחות, עד שעשו תחבולה, ובשעה שישן החביאו את כל היין שבבית, וכאשר התעורר וביקש לשתות, אמרו לו שכל המשקה נמצא במקום סתר, ולא יראה טיפה אחת עד שיברך את ישראל מברכות פיו שיושעו מן הצרה הגדולה, התחיל לצעוק עליהם על שבאו בצל קורתו בלא רשות וגוזלים ממנו את טיפות חיותו, אך התלמידים לא זעו, ועמדו בעקשנות על שלהם, עד שלא נותרה ברירה בידו, והוכרח לברך בשפה ברורה שימתקו הדינים והגזירה הרעה תתבטל לגמרי.

שמחים וטובי לב שבו התלמידים אל הבעש"ט, בעודם בדרך כבר שמעו שבאה הרוחה ונושעו מצרתם, ונמנו וגמרו להכנס לרבם ולברר הפלא הגדול הזה שראו, כיצד יתכן שאדם פחות ומגושם השקוע בתאוותיו יהיה לו כח לפעול יותר מצדיק הדור, כשמוע הבעש"ט את תמיחתם, נענה במאור פנים ואמר להם: "שמעו ואספרה לכם ענינו של

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האם מותר להלביש את הילדים בתחפושת בשבת - כשחל פורים במוצאי שבת | האם לוח לשלוח משלוח מנות למלוה | לקחת עיתון חינמון מתיבת דואר | שתיה הגורמת להפסד תפילה בציבור | חבל והזיק חברו בפורים | תשלום על נזקו ממעשר כספים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

האם לוח לשלוח משלוח מנות למלוה

שאלה: ראובן הלוח לשמעון מעות, ועתה רוצה שמעון לשלוח לו משלוח מנות, האם הדבר מותר או שמא יש בזה חשש של איסור רבית?

תשובה: כתב השו"ע (יו"ד סימן קס ס"י) "אסור ללמד את המלוה או את בנו מקרא או גמרא, כל זמן שמעותיו בידו, אם לא היה רגיל בזה מקודם". והוא הדין הכא, אם הלוח היה רגיל לשלוח כל שנה משלוח מנות גם לפני ההלוואה מותר, ואם לאו אסור. ונראה שיש עוד אופן שמותר, כגון שהמלוה שלח קודם משלוח מנות ללוה, מותר ללוה לשלוח לו בחזרה. [ויעיין מש"כ לעיל בדף ז ע"א בענין השולח משלוח מנות לחבירו האם חייב להחזיר לו].

ומעשה במלוה ששלח משלוח מנות ללוה שלו. והלווה השיב לו משלוח מנות, שהנפח שלו היה כפול ממה שקיבל, המלוה סירב לפתחו, והלך לשאול את אחד מגדולי הדור אם מותר לו לקבלו, והשיבו שמשלוח מנות אינו נמדד לפי הנפח, אלא כיוון ששלחת לו, מותר לך לקבלו בחזרה, אפילו אם שלח לך גדול יותר. והלך המלוה ופתח את המשלוח מנות, וראה שיש שם כלי כסף גדול, ולפי ההשערה הוא שזה ערך רב מאוד, ועתה בא המלוה ושואל האם מותר לקבלו, כיון שהוא שלח לו משלוח מנות פשוט, והחזיר לו כלי כסף יקר, והרי לא היה רגיל לשלוח לי כל שנה כזה משלוח מנות? ונראה שכיון שכתב המש"ב שאין יוצאים ידי חובת משלוח מנות בכלים, אם כן בכלי הזה אין בו משום מצוה, ולכן הוה רבית וצריך להחזירו.

אופנים ותלוי זה רק בדיעת האם המלבישתן, אם הוא רק כדי שלא תצטרך להלבישן אחר הבדלה יש לאסור, עכ"ד.

כמו כן בענינו, אם הילדים רוצים גם כעת ללכת מחופשים, אין בזה איסור, או שהילדים נתלככו וממילא רוצים להחליף בגדיהם אז מותר, אך אם הם לא ילכו בבגדים המחופשים אלא שמתלבשים לקראת מוצאי שבת אסור, דהוי הכנה, כשם שאסור לאדם להביא את המגילה לבית הכנסת מבעוד יום משום הכנה כמבואר בשערי תשובה (סימן תרצג סק"א).

האם מותר להלביש את הילדים בתחפושת בשבת כשחל פורים במוצאי שבת

שאלה: האם מותר להלביש את הילדים בתחפושת בשבת לקראת קריאת המגילה שבמוצאי שבת, דשמא יש בזה איסור הכנה?

תשובה: בשו"ת אגרות משה (ח"ד סימן קה) נשאל אם מותר להלביש ילדים בשבת בבגדים שצריכים לשינה במוצאי שבת, כשיודע שלא ילכו לישון קודם הבדלה, אם נחשב זה הכנה משבת לחול. וכתב שם שכפי הידוע רוב הילדים דבני שתים עד בני ארבע ואולי קצת יותר, אין חושבין לישון כלל עד אחר איזו זמן שעה או שתים, אלא רוצים מתחלה להשתובב ולרוץ בבגדים אלו עד שמתעייפים וישנים, ונמצא שהוא דרך לבישתן בבגדים אלו כשעה ושתים קודם השינה, וממילא ליכא איסור דהרי בזמן שעה או שתים קודם הבדלה הוא דרך לבישתן בבגדים אלו לפי מה שנמצא מצבן לענין שינה, אבל אם הוא קודם לזמן שדרך להלבישן בבגדים אלו, ורק האם רוצה להקדים דשמא לא יהיה לה פנאי, יש טעם גדול לאסור, אבל איסור ברור, קשה לומר בזה, כי הרבה פעמים טוב להחליף את בגדיהם שכבר לכלכו אותן, וכיון שהוא קרוב לזמן שינה מלבישתן האם בבגדים אלו, שזה הא ודאי מותר אף שנמצא שלא תצטרך לעשות זה בלילה, או שהולך בבגדים חמים ולהניח ערום אינה רוצה מלבישה אותו בבגדים אלו שתצטרך להלבישן בעוד זמן קצת דג"כ הוא מותר, וכן איכא כיוצא בזה הרבה

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

הנתיבות נחשבת כחצר המשתמרת, ואף אם נאמר שנחשבת כחצר שאינה משתמרת כיון דאינה נעולה, יש לחוש לשיטת דאם יש דעת אחרת קונה אף בחצר שאינה משתמרת, דמי שחלק את העיתון נחשב לדעת אחרת, שבוודאי חפץ שהעיתון יגיע לבעל התיבה.

אמנם באופן שהעיתון (חינוך) עומד חצוי בתיבה וחציו בחוץ כדרך מחלקי העיתונים, לכאורה נחשב זה כחצר שאינה משתמרת, וכל שכן בעיתונים המונחים זרוקים בפתי הבניינים, אין החצר קונה אותם לדיירים, משום שחצר אינו קונה במקום שרבים דורסים שם, אמנם יש לדון מצד בעל העיתון שנתכוון להקנות דוקא לדיירים ההם, וממילא אפשר שעדיין לא יצא מרשותו, אלא שנסתברא מילתא דמאחר שעיתונים הללו שאינם מסודרים הרבה מהם יגיעו בסופו של דבר לאשפה, ודבר זה ידוע לבעל העיתון, ולכן בדרך כלל יזהיר את המחלקים שיכניסו אותם לתוך תיבות הדואר, הרי שבכל אופן שהעיתון לא נקנה עדיין לדייר, יתכן שיש להם כבר דין הפקר.

אך כל זה בעיתון שהוא חינוך, אבל עיתון שעולה כסף, בוודאי יש לחוש משום גזל, מאחר שאע"פ שקניין מעות לא חל לעניין שיוכל לחזור בו, מכל מקום בזה בוודאי המוכר לא מתכוון שיהיה מונח הפקר בטרם יגיע העיתון אל המנוי, ובפרט שיש לדון גם בקניין כסף מצד עצמו.

המקנה, ולדעת הרמ"א (כדעת הרא"ש), חצר קונה גם אם משתמרת רק לדעת המקנה ולא לדעת הקונה. הש"ך (שם סק"א) מצדד לשיטת השו"ע דחצר שאינה משתמרת אלא לדעת המקנה לא מהני, ומכריע שעכ"פ הוא נחשב ספיקא דדינא. ובקצות החושן (שם סק"ב) מצדד כשיטת הרמ"א דאם יש דעת אחרת מקנה אזי קונה אף בחצר שאינה משתמרת.

ובגדר מה נחשב לחצר המשתמרת, כתב הנתיבות המשפט (שם ביאורים סוף סק"ג) דדוקא כשהיא מגולה בלא מחיצות נקרא חצר שאינה משתמרת, אבל אם יש מחיצות סביב אף שאינו נעול במנעול, נקרא חצר המשתמרת.

והנה דעת המקנה (קידושין כו.) דבחצר המשתמרת לא די שיש מחיצות אלא צריך שיהיה כל הדבר הנקנה נמצא בתוך החצר, שכתב שם דקנין ידו קונה בלא הגבהה, דומיא דקנין חצר, והיינו דווקא שתופס את כל החפץ ולא רק חלקו. ומבואר מדבריו שדוקא כאשר אוחז ממש את כל החפץ, קונה דומיא דחצר המשתמרת, וכן כתב גם בנתיבות המשפט (סימן רס"ח סק"ב) דחצר קונה רק אם כל החפץ בתוך החצר, אבל אם מונח קצת מחוץ לחצר, החצר אינה קונה.

העולה מן האמור, שתיבה אף שאינה נעולה יש לחוש שלא להוציא העיתון (חינוך), דלשיטת

לקיחת עיתון חינוך מתיבת דואר

שאלה: לפני פורים ילדים מוציאים עיתוני פרסום מתיבות דואר או מפתחי בנין כדי לגזור ניירות למסיבות פורים, האם יש בזה משום גזל?

תשובה: עיתון פרסום (חינוך) שנמצא כולו בתוך התיבת דואר, יש לחוש לא לקחתו משום גזל. ואם חציו בתיבה וחציו בחוץ, נראה דאין בזה משום גזל. עיתונים הפזורים בפתח הבניין מותר לקחתם.

מקורות להרחבה: אם העיתון פרסום (חינוך) נמצא כולו בתוך התיבה, לתיבה יש דין חצר. ויש לברר אם התיבה נחשבת לחצר המשתמרת שלדעת רב יהודה בשם שמואל ולדעת עולא (ב"מ יא-יג) אינה קונה רק אם בעל החצר עומד בצד שדהו. ושם בגמרא נחלקו האמוראים לגבי חצר שאינה משתמרת, דלרב פפא מהני דעת אחרת מקנה, ולהוא מרבנן לא מהני דעת אחרת מקנה.

להלכה נחלקו השו"ע (חו"מ סימן ר' ס"א) והרמ"א (שם), לדעת השו"ע (כדעת הרמב"ם) דאין חצר זוכה אם היא משתמרת רק לדעת

נביאים ונתיבות מאידים נפידים

מחזורת ב"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

שביחזק גדול מקפידים וחייב לשלם, ושמעתי מרבינו זיע"א כי "היזק גדול" אינו דווקא בהוצאה ממונית גדולה, אלא אף במכה גדולה.

ב] יש לדייק שהיתר הרמ"א הוא על נזק הנעשה מכח שמחת פורים, כמובא במשנה ברורה (י"ד) "שעשה מכח שמחה, אבל אם כיון להזיק חייב", כלומר שנפטר אם הזיק תוך כדי ריקוד בקפיצה על גבי כסא שנשבר, אך כאן התכוון לסטור לחברו, ולכן חייב לשלם את נזקו.

תשלום על נזק ממעשר כספים

שאלה: המזיק נער עני שאין לו כסף, ומבקש מהניזוק שימחל על התשלום. ואמנם הניזוק מוכן למחול, אם יוכל לנקות את דמיו ממעשר כספים שהיה צריך לשלם.

תשובה: רק אם ייתן לעני את הסכום במתנה גמורה, ואח"כ יחזירו בתורת תשלום נזקו מותר, אך בתורת מחילה שלא יצטרך לשלם אסור. כמבואר בנודע ביהודה (י"ד תנינא קצט) שרק אם בלאו הכי היה נותן לו הצדקה, מותר. וכאן הרי לולי שהזיקו לא היה נותן לו מעשרותיו

חבל והזיק חברו בפורים

שאלה: הכה את חברו תוך כדי שכרות בפורים ושבר את משקפיו, האם חייב לשלם על כך.

תשובה: חייב לשלם. ומכמה טעמים לא שייך תשלום נזק זה למובא ברמ"א (תרצ"ה, ב) "בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום לא תגזול".

א] שהרי כתב המ"ב (שם י"ג בשם הב"ח)

שתיה הגורמת להפסד תפילה בציבור

שאלה: האם מותר להרבות בשתיית יין, כאשר מחמת כן כאשר יתפכח מיינו כבר לא יוכל למצוא מניין לתפילת ערבית של מוצאי פורים.

תשובה: יכול להשתכר למרות שיפסיד תפילה בציבור, כל עוד לא יחסיר התפילה לגמרי. ואומנם החיי אדם (הו"ד בבה"ל תרצ"ה, ב' ד"ה עד) כתב "היודע בעצמו שיזלול במצוה... או שינהג קלות ראש, מוטב שלא ישתכר. וכל מעשיו יהיו לשם שמים", אך אין הדברים אמורים על מי שיחסיר רק מנין בציבור, אלא על מי שלא יתפלל כלל. וכבר מציינו שחיוב תפילה בציבור קל יותר משאר מצוות דרבנן, שהרי הקילו שאינו חייב לטרוח וללכת בכדי להתפלל במניין, יותר ממיל לאחריו וארבע מיל לפניו.

אמנם, בגדר חיוב השכרות כתב המאירי (הנ"ל) "לא נצטוינו על שמחה של הוללות ושטות, אלא על שמחה שגיגע מתוכה לאהבת ה' יתברך". ופשיטא דשכרות שתגרום לזלזול ורפיון בעבודת ה', אינה ממצוות הפורים. ולכן היודע בעצמו שיזלול באחת מן המצוות, עדיף שלא ישתכר כלל.

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת בבא מציעא דף כד-ל

מודעה במקום ציבורי שהמשאיר חפציו הם הפקר

בגמ': זיל שקול לנפשך (בבא מציעא כד, ב).
בשוי"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב סי' מה אות ב) כתב, טוב לתקן לגבי אבידה שנמצא בישיבה, שאם לא בא בעל האבידה בזמן מסויים שאז האבידה תהיה להישיבה או למוצאה, וצריכים להודיע ולפרסם התקנה לכל בני הישיבה כדי שתחול עליהם, אמנם אם ידוע ודאי או אף בספק שהמאבד היה איש מבחוץ שלא שייך שידע התקנה, אין מועילה התקנה, אך מסתמא אין להסתפק שמא היה איש כזה, משום שהולכין אחר הרוב.

וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' קמו), לכתחילה יעצתי כגון במקואות, שיפרסמו במודעה ניכרת על כותלי הבנין באותיות בולטות שאינם מקבלים אחריות על החפצים הנשארים רק עד זמן פלוני, ואח"כ עוברים החפצים לבעלות של הנהלת המקוה וכיוצא ב.

וכן הוא בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' שח) שכתב, דרכי להורות שיפרסמו בבתי מדרשים ומקוה כה"ג, שלא יחזיקו בחפצם רק עד חצי שנה או שנה, ואח"כ מותר בעליהם לקחת אותם כפי התקנה.

בספר השבת אבידה כהלכתה (פ"ז ס"ד) כתב בשם בעל החוט השני שאחר הזמן שנקצב במודעה כל הרוצה ליטול את החפצים יבוא ויטול, ואין החפצים שייכים לגבאי המקום, ואין הבדל בנוסח המודעה מה כתוב בה להיכן הולכים החפצים, כיון שאין אנשים מתעמקים במודעה ומחליטים לפי מה שכתוב בה למי להשאיר את החפץ.

אך בשו"ת אבן ישראל (ח"ח סי' צז) האריך הרבה בעצה זו כיצד מועלת, וכתב לתלות נידון זה במחלוקת הראשונים (ב"ב קכו) אם מצוות שבממון תלויות בדעת האדם, והיינו אם אדם יכול לומר שמוותר הוא על מצוות השבת אבידה בנכסיו. עוד כתב לפקפק בעצה זו, שהרי אדם אינו יכול להפקיר נכסיו מעכשיו לכשישכחם. ומ"מ ביאר שתנאי מועיל בזה, והיינו שיתנה שמפקיר נכסיו אם ישכחם, ולכן כתב שיש לכתוב במודעה שעל דעת כן נכנסים למרחץ, שיתנה שמפקיר נכסיו מעכשיו על מנת שאם ישכחם ולא יבוא לקחתם עד חודש ימים, והנכנס לבית המרחץ חייב לקיים תנאי זה.

אמנם בנוגע לבית הכנסת כתב, שאין בעלות על ביהכ"נ שהוא שייך לרבים, וא"א לא ליתן רשות להכנס לבית הכנסת להתפלל, ועל כן עצה זו לא תועיל בבית כנסת.

אכילה עם מזלג או בידים

בגמ': אמר רב זביד לא קשיא הא בכובי וכסי הא בסכיני והמניק בכובי וכסי לא יגע בסכיני והמניק נוטל ומכריז (בבא מציעא כה, ב).

ברבינו חננאל (ד"ה בהמנק) כתב לבאר, שהכלי שהובא בסוגיין 'המנק' הוא כלי שיש בו שני ראשים, כמו מזלג שיש לו ג' שיניים, ודרך בני יוון

אזיל לקרתא עביד כנימוסה, [כשאתה הולך למקום עשה כנימוסי המקום], ולמה כדי שיהא אדם אהוב ורצוי לכל הבריות, ולעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת. ידוע כי בכל תימן אין המנהג בינינו לאכול דוקא בסכין כף ומזלג, ואם ימצאו מתי מספר הנוהגים כך, עכ"פ לא יגיעו אחד מיני מאה. אבל בארץ הקודש רובם ככולם נוהגים לאכול רק בסכין כף ומזלג, והנה אם יתארח איש תימני בבית איש ירושלמי בארץ ישראל והביא לו סכו"ם בעת האוכל, לא יגיס בדעתו לומר לא אוכל בסכו"ם כי אם בידי ובאצבעותי, יען כי לא ניסה בכך, אין זה רק מן המתמיהין ונראה כחוכא ואטלולא, כי מה בכך אם יאכל בסכו"ם כמנהג המדינה. וכמו כן אם יתארח איש ירושלמי בבית איש תימני בתימן, לא ירהיב עוז בנפשו לומר לא אוכל אוכל כי אם בסכו"ם, רק בידי ובאצבעותיו יאכל הכל כמנהג המדינה, ולא ישלה נפשו בתקות שוא כי יביאו לו מבית אחר, כי על הרוב אינם בנמצא, וכעצת חז"ל אזיל לקרתא עביד כנימוסה, ואז הכל על מקומו יבא בשלום.

קנה בית ומצא בכותל מעות

בגמ': בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו מחציו ולפנים של בעל הבית (בבא מציעא כו, א).
בשו"ת מלמד להועיל (ח"מ סי' נז) נשאל בדבר איש שמכר ביתו, ולאחר כמה שנים רצה הקונה לבנות בחצר, וכשחפרו בקרקע מצאו אוצר גדול יגיית אחדות מלאות זהובים, למי שייכים זהובים אלו, והאם יוכל המוכר לטעון שאם היה יודע מאוצר זה לא היה מוכר את הבית והרי זה מקח טעות.

בתשובתו כתב, פשוט שאין המוכר יכול לתבוע כלל לא כולו ולא חציו של המטמון, ואין צריך לומר בנידון זה שמכר את ביתו כבר, אלא אפילו לא היה מוכר כלל את הבית והיה שוכר פועל לחפור בתוך ביתו והחופר היה מוצא מטמון, עפ"י דין המטמון של המוצא, כי בעל הבית לא זכה במטמון זה מעולם, וא"כ כל שכן שאין יכול

להחזיק חתיכת הבשר [במזלג] ולחתוך עם הסכין ולאכול, ונוטל זה שחתך, ונותנו לתוך פיו, ואין ידיו נוגעות בבשר כלל מפני הזוהמא.

בערוך (ערך המנק) כתב שהפריים נהגו לאכול כן. ובברכות (ח: תניא, אמר רבן גמליאל בשלשה דברים אוהב אני את הפריים, הן צנועין באכילתן.

והנה במור וקציעה (סי' קפא) כתב, שבזמן חז"ל המנהג היה לאכול באצבעותיהם בלא כף ומזלג. משא"כ אנו במדינה זו דרכנו לאכול בכפות ומזלגות, ואין אנו אווזים את התבשיל בידים ע"פ רוב.

אולם בבני ציון (ח"ג סי' קפא) הביא דברי היעב"ץ במור וקציעה, וכתב לדייק מדברי הגמ' בנדרים (מט:): שגם בזמניהם היו נוהגים לא לאכול באצבעותיהם אלא ע"י כלי.

ובשל"ה הק' (שער האותיות עמק ברכה ס"ו) כתב, והיו ידיו אמונה, רוצה לומר שייזכר גם כן כי הידים אשר אווז בהם המאכל והמשקה הם רומזים על התורה והעבודה, כמו שאמרו רז"ל במסכת כתובות (ה:): שכל אחד מאלו האצבעות נתייחד למצוה, זרת למדידת החושן, קמיצה למנחת כהן, אמה לכלי המשכן והבנין, אצבע להזאה, גודל לבוהן אהרן והמצורע. מלבד זה מה שרומזים כלל הידים על שני לוחות העדות, עשר אצבעות בכל היד, חמש אצבעות כנגד הדברות שהיו כתובים חמש כנגד חמש, כל זה יתן אל לבו בשעת סעודה שיש בהן דבר שבקדושה.

ביפה תלמוד (נדרים מט: ד"ה אל) שיבח את המנהג שנהגו רבים לאכול כמנהג הלועזין שכל אחד אוכל בקערה בפני עצמו, אף שיש בכך טרחה לבעלי הסעודה, מפני שאז אין חשש שיאכל אדם לא מרוקו ולא מצואתו של חבירו.

ובבן איש חי (שנה ראשונה פרשת בהר ס"ח) כתב, זיהר שלא יטנף מלבושיו באכילתו, ואם אוכל בידו לא ילכלך כל הידים אלא רק ראשי אצבעותיו. וטוב ונעים שלא יאכל אלא על ידי כף. ולא יאכל אלא רק ביד אחת, ולא בשתי ידים. בספר נחלת יוסף (דף מב:), כתב, אמרו חז"ל

מצוות ביקור חולים.

בש"ת באר משה (ח"ב סי' קה) כתב להוכיח מסוגיין שלמדו מהפסוק 'לכו' זה ביקור חולים, שעיקר מצוות ביקור חולים היא ע"י ההליכה לחולה, ולא ע"י אמצעים אחרים. וכתב שכן מצא גם בפרישה (יו"ד סי' שלה אות ג).

והאריך שם שאף שבשאר גמילות חסד מקיים אדם ע"י שליח, מ"מ מצוות ביקור חולים מקיים רק כשהולך בעצמו לבקר החולה, וכן אם שואל בשלום החולה בטלפון אינו מקיים המצווה, אולם מ"מ כתב שגם בזה מקיים חלק מהמצווה.

בש"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' פד) כתב, שאף שקיום המצווה בשלימות אינה אלא בהליכתו לבקר בפועל, שבאופן זה שייכים כל הענינים הנאמרים במצוות ביקור חולים, מ"מ אם אי אפשר לקיים את כולם, מקיים גם כן המצווה בכל פרט ופרט, ויש הרבה ענינים, שאפשר לעשות לטובת החולה על ידי דיבורו עמו ועם בני ביתו על ידי טלפון.

בש"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סי' רכג) כתב, שאף שמקיים בזה מצוות ביקור חולים, אבל אינו שייך לומר שיצא ידי חובתו בזה, כיון שחסר בביקור זה הענינים האחרים שיש בביקור חולים, ורק אם אינו יכול לקיים בהליכה לשם, לא נפטר לגמרי אלא צריך לבקרו במה שיכול עכ"פ לעשות, ועל ידי כן יתאפשר לו לכה"פ ענין אחד או שנים שהוא גם ע"י הטלפון.

והיינו שבחולה שאפשר לבקרו בפניו מחויבים לבקרו בפניו בשביל הטעם שיימצא נחת רוח בזה, שאין שייך זה שלא בפניו, וגם מחמת שמהראיה מתרגש המבקר יותר ומבקש ביותר תחנונים, ואולי מתקבלת שם התפלה ביותר משום שהשכינה מצויה שם עם החולה.

ובשערים המצויינים בהלכה (סי' קצג סק"א) כתב להוכיח שא"א לבקר חולה ע"י טלפון, ממה שהלך הקב"ה לבקר את אברהם אבינו ולא נגלה אליו ושאל בשלמו מרחוק. ועיין בספר פרדס יוסף (פרשת וירא) שהביא שמי שמבקר חולה בשלימות השכינה הק' באה עמו, עיי"ש.

אלו יצא הקול ע"י מגיד חדשות שקורין צייטונג, ומעשים בכל יום שהמוצא אבידה או מי שנאבד ממנו דבר מפרסמו ע"י הנ"ל, וה"נ מחויב עכ"פ להדפיס הדבר בצייטונג.

ובש"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב סי' מה) כתב, הנה בענין נתינת מודעות להשבת אבידה, מספיק שישים במקומות ציבוריים כגון בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמקומות אחרים שרבים מצויין שם, כגון אצל המעליות [עלעוויטערס] של בתים הגדולים, כמו שבזמן המקדש היה מכריז בג' רגלים בירושלים כמבואר בסוגיין, אף שאי אפשר שהכל ישמעו, סומכין שכל מי שאבד לו אבידה יבוא לשמוע, וגם חברא חברא אית ליה, אבל אין מטריחים את המוצא יותר מלהכריז במקומות שרבים מצויים. ובעיתונים שידוע שקוראים אותם, אף שהוא דבר טוב להכריז שם, אינו מחויב להוציא הוצאות ולחייב אח"כ את המאבד לשלמם, וגם יכול המאבד לטעון כי אף על ידי המודעות האחרות היה יודע מי מצא אבידתו.

בספר השבת אבידה כהלכתה (פ"ג ס"ק טז) כתב בשם כמה פוסקים, שמותר למסור אבידה שנמצאה באוטובוס או במונית לידי האנשים האחראים על האבידות של חברת ההסעות, גם אם אנשי אותה חברה אינם נוהגים באבידות על פי כלל ההלכה, משום שכל העולה בכלי רכב מסוג זה, יודע כי במרבית המקרים חפץ שנשכח בו ימצא דרכו למחלקת האבידות של החברה, ועל דעת כן עלה על רכב ההסעה.

ביקור חולים ע"י טלפון

בגמ': ילכו זה ביקור חולים (בבא מציעא ל, ב).

כתב הטור (יו"ד סי' שלה) מצווה גדולה היא לבקר את החולה שמתוך כך יבקש עליו רחמים ונמצא כאילו מחיה אותו, וגם מתוך שרואהו מעיין בעניינו, אם יצטרך לשום דבר משתדל בו להמציאו לו, ועושה שיכבדו וירבצו לפניו.

והנה הפוסקים דנו אם אדם המתקשר לחולה ומשוחח אתו באמצעות הטלפון מקיים בכך

לטעון מקח טעות, שאין כאן מקח טעות כלל שהמטמון לא היה שלו מעולם ולא זכה בו כלל וכלל, והמוצא הוא הזוכה בו מדין תורה. והאריך שם שאפילו מדת חסידות אין כאן ליתן לו חצי.

בסיום דבריו כתב, אחר שכבר פסקתי הדין ראיתי בש"ת בית אפרים (ח"מ סי' מד) שאלה כזו בראובן שהשכיר ביתו לשמעון, ומצא שמעון שם מטמון אחד, ונתעצמו לדין שראובן המשכיר טוען שחצירו קנתה לו. ופסק שם בפשיטות שהדין עם שמעון השוכר, וברוך שכוונתי לדעת הגאון, וק"ו בנידון זה שראובן כבר מכר הבית ואין לו כלל זכות בו. ובש"ת חוקות החיים (ח"מ סי' סז) דן בכעין זה, בראובן שמכר ביתו לשמעון, ושמעון חפר בבית ע"י פועלים ואחד הפועלים מצא אוצר, וכתב עפ"י סוגיין שהמטמון שייך לפועל כיון שהוא המוצא, וביאר שלא שייך בזה יד פועל כיד בעל הבית.

האם יש חיוב שזירה בציצית או לא

בגמ': בן גילו (בבא מציעא כז, ב).

וברש"י בסוגיין כתב שבן גילו היינו הנוולד בשעתו שנולדו במזל אחד. והר"ן בנדרים (לט): כתב לענין ביקור חולה שבן גילו נוטל אחד מששים בצערו, היינו שנוולד המבקר במזלו של חולה.

אולם במדרש רבה (ויקרא לד א) כתבו שבן גילו היינו שאוהבו כנפשו, וכן כתב השיטה מקובצת (נדרים שם) בן מזלו שהוא מטבעו והנהגתו, כי אז דעתו של חולה נוחה הימנו וכשהוא מבקר מיקל ממנו חוליו, וכיוצא בזה כתב המאירי (שם) בני גילו רוצה לומר שביקורם ערב עליו.

וע"ע בספר ילקוט יצחק (דף נב אות ז) שיוסף הצדיק היה בן גילו של יעקב אביו ולכן נטל אחד מששים בחליו, כדכתיב (בראשית מח ב) 'ויתחזק ישראל וישב על המטה', המטה בגימטריא נ"ט, כי בבוא יוסף שהוא ודאי בן גילו של אביו שזיו איקונין שלו דומה לו, ועוד שהרי כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, אז התחזק ישראל מחליו, וישב על על נ"ט חלקים ממנו, משום שהוריד לו אחד מששים בחליו, שהמטה בגימטריא נ"ט.

הודעה על אבידה בצייטונג [עיתון]

במשנה: ועד מתי חייב להכריז וכו' (בבא מציעא כח, א).

בש"ת (ח"מ סי' רסז ס"ג) פסק המחבר המוצא אבידה מכריז עליה בבתי כנסיות ובתי מדרשות. בשערים המצויינים בהלכה (סי' קפז סק"ד) כתב להסתפק אם בזמנינו חייב להעמיד הודעה על כך בעיתונים ולהוציא הוצאות כדי להודיע על האבידה. וביאר שאם ע"י הכרזה בביהכ"נ אחד לא ישמעו מהאבידה בכל העיר, יתכן שגם ע"י הודעה בעיתון אחד לא ישמע בכל העיר ולא הועיל כלום בזה, אלא שחברך חברה אית ליה, וע"י הכרזה בביהכ"נ אחד יגיד אחד לחבירו עד שיבוא לאזני מי שנאבד לו.

עוד כתב (שם קו"א) עפ"י שו"ת חתם סופר (ח"מ סי' קכב) שיוצא ידי חובתו גם כשמודיע ע"י עיתון אחד, [וזה לשון החת"ס (שם) בזמנינו

הרה"ק רבי נפתלי צבי הלברשטאם זי"ע

האדמו"ר מבאבוב
י"ב אדר ב' תשס"ה

הקדושים. אנשים מתי מעט השתתפו במעמד קדוש ונשגב זה שהתארך ונמשך עד לשעות הקטנות של הלילה. והנה לפתע נכנס בהפתעה גמורה אל הדירה בה נערך השולחן, יהודי ישיש, קרוב לבן שמונים שנה, כשהוא בקושי רב מהלך על רגליו.

הנוכחים המשתוממים הביטו בתדהמה בנכנס ועד מהרה זיהו אותו: היה זה החסיד הישיש רבי בנימין ברגר מבעלעד, מחבר הספר 'אמירה לבת יעקב'. כאן כבר גדלה הפתעתם שהרי רבי בנימין התגורר בשנותיו האחרונות בנייפעסט ואילו הרבי מבאבוב התגורר בבודפשט, ולאדם זקן כמותו היה זה מרחק הליכה של שעתיים לפחות, והנה הוא מגיע בחירוף נפש והולך דרך ארוכה שכזאת למרות העוצר?! אלא שרבי בנימין, שראה את השתוממותם, נענה ואמר: הבן של הרבי הקדוש שלי, הקדושת ציון זיע"א, ונכדו, נמצאים כאן, ואני לא אבוא?

באותה שעה נזכרו החסידים בפעם הראשונה שהגיע רבי בנימין ברגר לחצרות הקדוש של באבוב, כשגם אז היה הדבר כרוך במסירות נפש עצומה מצידו.

אביו של רבי בנימין, הלוא הוא רבי זלמן ברגר, לא נמנה על מקהלות החסידים. רחוק היה מהם ומהיותם כרחוק מזרח ממערב. בר אוריין היה ונדיב לב, אולם את תורת החסידות לא הכיר ולא ידע. משהגיע תור בנו הבחור המופלג בנימין להכנס לישיבה, בחר לו אביו את ישיבתו של הגאון הקדוש רבי משה גרינוולד זע"א, מגדולי רבני הונגריה ומרביצי התורה שבה, ומחבר הספר הנודע 'ערוגת הבושם', אשר בשם זה הוא נקרא בתפוצות ישראל.

קשר מיוחד היה בין הערוגת הבושם לבין הרה"ק רבי שלמה הראשון מבאבוב. הרה"ק מבאבוב התבטא ואמר שאינו יודע את פשר האהבה העצומה שיש ביניהם, ואין זאת אלא בשל דברי הרה"ק הנועם אלימלך זיע"א (פרשת בא): "דאיתא בספרים, למה פעמים בני אדם יש קרבות גדול ביניהם ומחבבים זה את זה עד למאד, ולפעמים כרוכים רבים אחר איש אחד, ויש בני אדם אף שהם לומדים מרחיקים עצמם זה מזה. הטעם הוא, מחמת שבדאי בגן עדן היו יושבים זה אצל זה והיו שכנים ומקורבים לכן גם בעולם הזה הם מקורבים ומחובבים זה לזה".

בתקופה בה למד בחבור בנימין ברגר בישיבתו של הערוגת הבושם, היה הרה"ק מבאבוב שוהה לצרכי רפואה בערי המרחצאות הנמצאים בהרי הטטרה, על הגבול עם ארץ סלובקיה. הערוגת הבושם, ברצותו כי תלמידי ישיבתו יספגו חסידות וקדושה, היה נוהג להגיע עם כל תלמידי הישיבה לשבות את שבתם במקום בו שהה הרה"ק מבאבוב, כשלאחר השבת היו כולם חוזרים אל הישיבה.

איש לא פילל ולא מילל את התפנית הענקית

בשנת תש"ס עת נסתלק אביו הקדוש לשמי מרום, הוכתר לממלא מקומו, כאן התגלה שגב נפשו הטהורה כאשר הנהיג את עדת חסידיו, נתקיים בו מאמר חז"ל כל הבורח וכו' ואלפים מבני ישראל גם כאלו שלא נמנו על עדת חסידיו, נהרו לשולחנותיו ונהנו ממנו עצה ותושייה כשהוא משפיע ישועות רבות, בהרעיפו טללי ברכה וישועה לכל מבקשי ברכותיו.

כל ימי חייו שווים לטובה, אף בשנותיו האחרונות לא גרע מעבודתו הקדושה במסירות נפש, על אף חולשתו הרבה המשיך לנהל את העדה הקדושה. כשנה טרם פטירתו חלה רבנו, וכל כלל ישראל הרבו ובתחנונים לרפואתו, עד שבא יום יום "ב אדר ב' תשס"ה בו נגזרה הגזרה ונשבה ארון הקדש. הלווייתו התקיימה במעמד רבבות אלפי ישראל, נטמן בבית הקברות בניו ג'רסי, ליד אביו הקדוש.

החסיד הישיש שהגיע בעיצומה של המלחמה לשולחן הטהור של הרה"ק מבאבוב ובנו

היה זה בעיצומם של ימי מלחמת העולם השנייה, באחד מחדשי החורף של שנת תש"ד, כשהרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א שהה יחד עם בנו, לימים ממלא מקומו, הרה"ק רבי נפתלי צבי מבאבוב זיע"א, בעיר בודפשט, לשם נמלטו מחמת הצר הצורך בני ישראל. עקב המלחמה שהשתוללה הייתה העיר כולה, על שני חלקיה, נייפעסט ובודפשט, מוטלת בעוצר כבד, אין יוצא ואין בא. החיילים שפטרו ברחובות אכפו את העוצר הכבד, וכל מי שהעז להסתובב ברחובה של עיר שם נפשו בכפו והסתכן בעונש כבד.

הגיע ליל שבת והרה"ק רבי שלמה מבאבוב ערך את השולחן הטהור אשר לפני ה', כדרך אבותיו

אורו של רבינו זרח ביום כ"ה אייר תרצ"א בבית אביו הרה"ק רבי שלמה הלברשטאם מבאבוב זיע"א, תחת עינו הפקוחה של זקנו הקדושת ציון זיע"א הי"ד שקראו על שם זקינו, הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א. זקינו אהבו ביותר, הראהו אותות אהבה וחובה, וגידלו על ברכיו. למרות גילו הרך, זכה באותן שנים לרכוש מפי זקינו תורה ויראת שמים, חכמה ודעת.

בהיותו בן תשע שנים, פרצה מלחמת העולם השנייה, בה נהרגו אמו אחיו ואחותו הי"ד. אותן שנים נתגלו בנפשו עוז ותעצומות כוח. סבו הי"ד נפרד ממנו טרם לכתו לגיא ההריגה באומרו, 'נפתלי לך בעקבות אביך', זאת שמר כצוואה כל ימיו.

כאשר בימי שהותו בגיטו בוכניא חפשו אחר ספר תורה ולא מצאו, הורה עליו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא, "הנה לכם ספר תורה חי שעוד יאיר את העולם", ויצא עמו בריקוד נלהב.

בערב שבת קודש בהעלותך תש"ג, נעצר רבינו עם אביו אחר שהבריחו את הגבול לסלובקיה בעיר ניימארק, ונכלאו בבית הסוהר עד למחרת בבוקר. הרשעים זממו להוציאם להורג, וראש הגסטאפו רצה לדעת תחילה מי הבריחים, אולם על אף הייסורים הנוראיים, לא מסר אביו את שמות המבריחים שסייעו בעדו.

אביו הגדול חיזקו בליל שבת בדברי אמונה והכיניו לעלות בסערה השמימה על קידוש שמו יתברך, שכן הנאצים איימו להוציאם להורג למחרת. לבסוף יצאו בדרך נס ממלחמת הערש, ונשארו לפליטה להחיות עם רב.

אחר תלאות רבות הבריחו את הגבול לרומניה והגיעו לבוקרסט, שם עלה ביד ראשי ארגוני היהודים להתפשר עם ראש הגסטאפו בעד הון תועפות לתת רישיון לשלוש אניות עם כאלף יהודים לצאת מרומניה לקונסטנטינופול. הרבי השקיע מאמצים רבים ולא חסך בכספים, עד שהכניס את רבינו לרשימת הנוסעים.

בארץ הקודש שם פניו לישיבת סלונים, בה נתעלה בתורה ובחסידות, והתמדתו הייתה לשם דבר. באותם ימים התקרב גדולי ירושלים, הרה"ק רבי מוטל סלונים, רבי אהרן מבעלזא, הבית ישראל זיע"א ועוד, כולם הללוהו ושבחוהו על מדרגותיו הנעלות ומידותיו התרומיות.

בשנת תש"ז כאשר אביו הרבי הגיע לחופי ארה"ב, והחל להקים מחדש את קהילת באבוב, ביקש את רבנו שיבוא ויעזור בהנהגת הישיבה.

אחר החגים תש"ח הגיע רבינו לארצות הברית, נכנס לישיבתו הרמה של אביו, והמשיך בלימודיו ביתר שאת ויתר עוז, כשבד בבד עמד לימין אביו ומסר שיעורין תמידין כסדרן להחיות רוח שפלים. מני אז עמד לצדו בענייני הקהילה, כשהוא מעורב בכל ענייני הכלל והפרט. בהמשך נפל על כתיפיו עול ניהול המוסדות בכל רחבי העולם, עד יומו האחרון עלי אדמות.

הבושם נחה דעתו עליו ושלה להודיע לבנו כי הוא מסכים שימשיך ללמוד בישיבת הרה"ק מבאבוב, כשהוא מצרף עבורו גם ממון למחייתו ולהוצאותיו השונות.

שוקד היה רבי בנימין על התורה ועל העבודה בצילא דמהימנותא, והרה"ק מבאבוב השפיע עליו שפע טובה וברכה, כשהוא פורש עליו את כנפיו לשומרו ולהצילו מכל רע. היה רבי בנימין עצמו מספר כי בשעה שהגיע אליו צו גיוס לצבא ונדרש לעמוד לפני הבוחנים בצבא שיבדקוהו האם הוא כשיר ומתאים לעבודת הצבא, הוא נכנס לבקש ברכה מרבו הקדוש. רבי בנימין הושיט את ידו לקבל ברכה, אמנם הרה"ק מבאבוב תפס רק שתי אצבעות מתוך ידו ואמר לו ברגש קודש: השי"ת יעזור שלא תלך למלחמה.

כיון שהרפה הרה"ק מבאבוב את שתי אצבעותיו של רבי בנימין חש רבי בנימין כי הנה אצבעותיו התכופפו מבלי שיהיה בידו יכולת לשחררם וליישרם. למחרת, בבואו לפני שלטונות הצבא, הראה להם את אצבעותיו הכפופות שאינן יכולות להחזיק כלי נשק, ואנשי הצבא נתנו לו תיכף ומיד פטור מוחלט מעבודת הצבא.

במשך כל שנות המלחמה נותרו אצבעותיו של רבי בנימין כשהם כפופות ביותר, עד שבאחת השבתות, בשעת סעודה שלישית, הרגיש רבי בנימין לפתע כי אצבעותיו משתחררות והנה הוא יכול לפתחם כאחד האדם.

(ספיר ויהלום פרי' בלק פ"ג - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

זלמן ברגר, הנודע בצדקת פזונו לעניים, ואילו בנו יושב כאן בסבל ובדחק נורא.

תיכף ומיד הזמין הרה"ק מבאבוב את הבחור שיבוא לפניו, ולאחר שדאג כי יינתן לו דברי מאכל להחיותו, הודיעו כי הוא אינו מסכים לכך שיישב בישיבה כל עוד אין בידו רשות מפורשת מהוריו. עליך לשלוח מכתב בהול אל בית הוריו ולפייסם על שעזבת את הישיבה ללא רשותם, ובתוך המכתב תוכל גם להזמין את אביך שיבוא בעצמו לראות את הישיבה ותלמידיה, זרע ברך השם.

לא איחר הנער מלעשות את ציווי הרה"ק מבאבוב, וכשרבי זלמן קיבל את המכתב דעתו נחה עליו והוא פנה אל מחותנו הרבני רבי מיכל אונגאר שיילך ויפנה אל הערוגת הבושם עצמו וישאלנו כדת מה לעשות, שהרי אל ישיבתו שלח את בנו ללמוד והנה עתה הגיעו המכתב שהוא יושב אצל הרבי מבאבוב בווישניצא.

הערוגת הבושם לא הקפיד כלל על התלמיד שעזב את ישיבתו, וכתב לרבי זלמן ברגר דברי שבח וקילוס אודות הרה"ק מבאבוב וישיבתו המעטירה: "הגאון אב"ד ווישניצא יע"א הוא קדוש ה' מכובד, צדיק יסוד עולם, וכל ארץ גאליציען תאיר מכבודו, והוא מרביץ תורה בקדושה ובטהרה לתלמידיו בשקידה והשגחה נפלאה, ולא עוד אלא שסיפוק צרכיהם מוטל עליו... ונפש יקרה של הנעלה מו"ה זלמן בערגער נ"י תוכל להיות שקט ושאנן שבנו הנ"ל נ"י פרוח יפרח ליפה פרי תואר בישיבת הגאון הצדיק הנ"ל".

כיון שקיבל רבי זלמן את מכתבו של הערוגת

שתתפוס את בנימין ברגר הצעיר לאחר אותה שבת בה שהה במחיצת הרה"ק מבאבוב. האווירה החסידיית המובהקת שבתה את נפשו המשתוקקת וההומיה, ועבודת הקודש של הרבי בתפילתו ובתורתו ריגשה אותו עד למאוד. עד שנמנה וגמר לעזוב את ישיבת בעל ערוגת הבושם ולעבור ללמוד בישיבת הרה"ק מבאבוב שהייתה בעיר ווישניצא.

במעט פרוטות הכסף שהיו בידו רכש הבחור בנימין כרטיס נסיעה לווישניצא. הוא לא סיפר על כך להוריו, שכן ידע היטב שדרך החסידות זרה להם וכי הם לא יתנו את ברכתם והסכמתם למהלך זה בה הוא נוטש את ישיבת רבו. בגפו יצא בדרכו לארץ גליציה, וכחלוף מספר ימים הגיע אל בית מדרשו של הרה"ק מבאבוב.

הנער הצעיר נכנס אל תוך בית המדרש, הוציא גמרא גדולה מארון הספרים ושקע בלימוד בהתמדה רבה. בימים הראשונים עוד היו בידו מספר פרוטות כדי לקנות לעצמו פרוסות לחם להשיב את נפשו. אולם משאזל הכסף, החל הנער לסבול מרעב עז ומציק. באי בית המדרש שראו במצוקת הנער, פתחו עימו בשיחה לברר את מוצאו ואת הנעשה עימו, והצליחו להציל מפיו כי הוא בנו של רבי זלמן ברגר שאת שמו הכירו וידעו גם בווישניצא.

אחד החסידים נכנס אל הרה"ק מבאבוב וסיפר לו גופא דעובדא: הנה כאן בבית המדרש יושב בחור אחד שנפשו חשקה בתורה, אלא שאין בידו כדי מחייתו והוא סובל מרעב ממש. פתחנו עמו בדברים ונודע לנו כי הוא בנו של נדיב הלב, רבי

להגות בפרשת השבוע עם האיזר הצלום

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

מחברים

הגאון המפואר רבי משה פיינשטיין זצ"ל

בעל אגרות משה "יג אדר ב' תשמ"ו"

זצ"ל לבין הגאון רבי יעקב מעסקין זצ"ל שהיה רב חשוב ברוסיה, ואח"כ היגר לארה"ב שם כיהן כרב בברונקס שבניו יורק, והיה מחשובי הרבנים בארה"ב. באגרות משה יש כמה תשובות שממוענות להגר"י מעסקין.

והנה, הגר"י מעסקין נתבקש לשייבה של מעלה בש"ק תצוה זכור י"ג אדר שנת תשט"ז, והלוייתו התקיימה ביום פורים תשט"ז, כפי שכותבים בניו בהקדמה לספרו 'אבן יעקב'. כמוכן מאליו, שהגר"מ פיינשטיין הספידו בהלויה. תיאור מפורט על כך מפייע בירחון 'הפרדס' מחודש ניסן שנת תשט"ז, והעתקנו משם הנוגע לענינו: 'היהדות התורתית האמריקאית עטתה קדרות בהילקח ממנה אחד מגדולי רבניה הרב ר' יעקב מעסקין זצ"ל מברונקס שבניו יורק... הלווייתו התקיימה בפורים, הספידוהו הרב... והרב משה פיינשטיין...'. ע"כ מ'הפרדס'.

כלומר שבפורים תשט"ז השתתף ר' משה בהלוויית ידידו הטוב והספיד בה.

עכשיו, נתבונן בתאריך כתיבת תשובה הבאה, כפי שמצולמת כאן מספר אגרות משה (או"ח ח"א, קדשים ס"ה)

מפליא הדבר! בפורים תשט"ז הספיק ר' משה לקיים את כל מצוות היום: תפלת שחרית, קריאת התורה, קריאת המגילה, משלוח מנות, מתנות לאביונים, סעודת פורים משתה ושמחה, ו...לנסוע ממנהטן לברונקס כדי להשתתף בהלוויית ידידו הטוב הגר"י מעסקין, וגם להספיד שם, ולנסוע חזרה לביתו במנהטן, ו...עם כל זה, עוד נשאר לו זמן לכתוב תשובה עמוקה, וזה לא תשובה בענין קל כפי שלומדים ביומי דפגרא, אלא תשובה על מקיפה בענין עמוק בקדשים המשתרעת על פני כארבעה עמודים של הספר.

(והאר עינינו, עמ' טו)

בסבר פני יפות, כל ימי עסק בחסד בגופו ובמאורו וקידש שם שמים בכל תהלוכותיו.

נפטר זקן ושבע ימים בי"ג אדר ב' תשמ"ו. בהלווייתו בניו יארק ובירושלים השתתפו כרבע מיליון אנשים. הניח בנים ובני בנים מרביצי תורה בישראל.

חיבוריו שו"ת אגרות משה (ז"ח), "דברות משה" על רוב מסכתות הש"ס, ו"דרש משה" על התורה.

גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם, זכותו יגן עלינו אמן.

גאונותו המופלאה של הגר"מ פיינשטיין

ידידות גדולה שררה בין מרן הגר"מ פיינשטיין

הגאון רבי משה פיינשטיין בעל אגרות משה זצ"ל נולד בו' אדר שנת תרנ"ה בעיירה אוזדא פלך מינסק, לאביו רבי דוד מחשובי תלמידי הנצי"ב ורבה של אוזדא, ואח"כ רבה של סטרובין, ומצד אמו התייחס לרבינו התוספות יו"ט, וקראו שמו בישראל על שם משה רבינו.

בשנות נעוריו קיבל תורה מפי אביו שהיה פוסק ולמדן גדול, אחר כך נסע לסלוצק ולמד תורה מפי הגאון רבי איסר זלמן מלצר, משם נסע לשקלוב ללמוד אצל רבי פסח פרוסקין שהחשיבו כרבו המובהק.

בגיל עשרים התקבל כאב"ד אוזדא מקום רבנותו הקודמת של אביו. כעבור חמש שנים בשנת תר"פ נתעטר בכתר הרבנות של העיר לובאן, עיר מלאה חכמי וסופרים, הימים היו ימי טרוף ואנדרלמוסיה ברוסיה, מלחמת אחים בין הבולשביקים ונאמני הצאר הרוסי שעשו שמות במדינה, רבי משה עוד לא הספיק לכהן במשרתו החדשה שנה, והנה נאלץ היה לברוח מהפוגרום הנורא שחוללו הגויים. עד שלבסוף נרגעה העיירה, ורבי משה חזר.

קושי השעבוד הגיע לעיירה בשנת תר"צ באותה שנה גברה יד של הבולשביקים וכידוע שיסוד עיקרי שבשיטתם היה רדיפה נגד הדת, אגף מיוחד לרדיפת הדת היהודית היתה נקראת 'בסקציה' שכמעט כל חבריה היו יהודים כופרים רחמנא לצלן היודעים את רבונם ומכוונים למרוד בו, הם רדפו את הדת עד חרמה ומאות רבנים ויושבים על מדין נרצחו על ידם או הוגלו לסיביר.

בתנאי שמד אלו, נתעלה רבי משה למדרגות נעלות ואף בהיותו בארץ גזירה זו זכה לחדש המון חידושי תורה, והשיב תשובות רבות לשואלים מכל חלקי רוסיה.

כשהמצב החמיר עד שהיה ממש אי אפשר להחזיק מעמד, היגר לארצות הברית בשנת תרצ"ז, תיכף עם בואו החל להגיד את שיעוריו במתיבתא "תפארת ירושלים" בית מדרשו באיסט סייד שהחזיק בה עד יום פטירתו.

בקרב לחמישים שנות פעולתו באמריקה טבע את חותמו על כל חלקי החיים. אלפי תשובותיו לשואלים שנדפסו בספרי "אגרות משה" מכילים תשובות בכל חלקי התורה ובכל עניני החיים, הוא זכה להעמיד תלמידים רבים שהרבה מהם יצאו להוראה כרבני ערי השדה בארה"ב וכמרביצי תורה בישראל.

פרשה מיוחדת היא מידותיו של רבי משה, עליו ראוי הכינוי "הי עניו הי חסיד מתלמידיו של אהרן הכהן", עם כל גאונותו המופלגת בכל חלקי התורה - אמרו עליו שסיים את ד' חלקי שולחן ערוך עם נושאי כלים ארבע מאות פעמים בחייו - לא החזיק טיבותא לעצמו וענוותנותו היתה עד קצה האחרון, הוא התבטל בפני כל אדם, ומחל תמיד למציריו, היה מן הנעלבין ואינן עולבין ואת כל אחד קיבל

שמו	אגרות	קדשים	משה
בנין ה			
בענין תרומה כוונתה בצבור שהבשר לא נאכל לענין אבילות הערתו על סמרי ס' ז"א ענת א'			
פדים ומסירה			
פנים יודי וליב וטאון המסורה מותרים משה ולי שיעבדוהו שלישא יעבדוהו בחייו.			
הנה מה דקאמה כתיבה על מה שכתבתי במסרי על ביק פ"י מ"ג עמ' א' לרשימי המסכים שסביבן ז"ל בן צבי שקרב במיפתה אינו נאכל אף שלא נזנו בבידו שלום המסכת מלאים			
<p>האכלה כוונתו שם לן אף כשהבשר טהור לא ויתר באבילות על דיקא דמסירה אף לביד וזוהר וביד לביד וזוהר וז"ל לן ענה כלום מה שכתבתי ספר היארן ובפניו הוא על ז"ל.</p> <p>ומס'ל כתיבה אולם וביד המסכים נכונים הפורים לוי חבני מ"ה יבא דלמידי חזיה אבד הבשר והמסכים פסק דמסירה חזיה וכן פסק ספק דמין חזיקין נאכל. לא נאכל כוונתו ולי ז"ל והמסכים קרבן צבור וקרבן כוונתו לא נאכל הבשר אף כשהבשר טהור וזה ז"ל פקעיה מצריך לז"ל. וזו אדרבה כן משמע פקעיה לז"ל המסכים ומסכים שמתם אינן נאכלים כשהבשר טהור אף כשהוא נאכל. וכן הוא חזיקתו המלאה וביד אף לביד וזוהר כתיבתי שיש לז"ל כן חזיקתו</p>			

הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אבד"ק קרקא ובעל 'מכתב סופר' י"ז אדר ב' תרמ"ג

לעזוב ארחות חיים.

כראיה לכך הביא רבי שמעון סופר את דברי הפסוק (בראשית כה כב): 'וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּה וַתֹּאמֶר אִם פֶּן לָמָּה זֶה אֲנִי וַתִּלְלֶךְ לְדָרֶשׁ אֶת ה', ופירש רש"י: רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת.

ויש לתמוה: כי הנה מה שעשו היה מבקש ומפרכס לצאת כשעברו בפתחי עבודה זרה הרי זה מובן בהחלט, לפי שהיה משתוקק לרע ולטומאה, אבל לשם מה היה יעקב אבינו מבקש לצאת כשהי עובר בפתחי תורה של שם ועבר, והרי חז"ל מגלים לנו (גדה ל:): שקודם לידת האדם, בהיותו במעי אמו, נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו ומלמדים אותו כל התורה כולה, עד שהפליגו שם ואמרו שאין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותם הימים. אם כך, מה היה לו ליעקב אבינו לצאת החוצה בעוד שהוא כבר לומד תורה ממלאך ה' צבאות. אלא שיעקב אבינו ידע את כוחם הרע של חברים רעים, והיות ועשו הרשע היה אתו יחד, הוא העדיף לוותר על הכל ולצאת לבית מדרשו של שם ועבר, ובלבד שלא יהיה יחד עימו.

(ספיר ויהלום פר' תולדות פ"ב - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

שהמלמד הגון וטוב, אלא יש לבחון היטב את מהותם של שאר התלמידים, כיון שגדול כוחם של חברים רעים לקלקל את הבן הישר ולהדיחו

הגר"ש סופר היה בנו השני של מרנא החתם סופר זי"ע, אשר נולד לו בפרעשבורג ביום י"ג טבת שנת תקפ"א. הגר"ש נתחנך על ברכי אביו ולמד בישיבת הרמה בפרעשבורג.

בשנת תר"ד נתקבל לאב"ד בק"ק מאטסערסדארף, וניהל שם ישיבה גדולה. בשנת תרכ"א עלה ונתעלה לכהן לאב"ד בעיר החשובה קרקא, בעצת כ"ק מרן הגה"ק מצאנז זי"ע.

בשנת תרל"ט יסד את החברה 'מחזיקי הדת' לחזק את היראים וחרדים לדבר ה' נגד המתחדשים.

הרבה חידו"ת ממנו הובא בתוך ספרי אביו. נדפס ממנו ע"י הגר" יוסף נפתלי שטערן ספר מכתב סופר - דרושים ותשובות ופולפולים. גלב"ע ביום י"ז אדר בשנת תרמ"ג בעיר קרקא ושם מנו"כ.

הזהיר להתחבר רק עם חברים טובים

הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, בנו של מרן החתם סופר זי"ע"א ורבה של העיר קרקא, היה רגיל להוכיח את בני קהילתו שיראו להזהר ולהקפיד כי בניהם ילמדו רק יחד עם חברים ישרים ויראי ה'. אף היה מדגיש שאין די בכך

ללמוד. להבין. להשכיל. הרמב"ם המבואר!

מטפה זמנח ב"ו נפח
ביאור רהוט משולב על הדף
כותריות והקדמות נרחבות
ליקוט ביאורים סקיף
מאות אלפי הערות והוספות
זוכה לכל בן ישיבה

יציא לאור
כרך 65
הפלאה - מיוחדת

וכמה טרתי
יומם ולילה
כמו עשר שנים
רצופות בקיבוץ
חוביר זה

שנתא תורה שבעל פה כולה סדורה כפי הכל

להזמנות: (+718)4370054 להשיג בחנויות הספרים

הרה"ק חנוך העניך הכהן לוין מאלכסנדר זי"ע בעל חשבה לטובה ח"י אדר ב' תר"ל

איך עורכים "ליל הסדר"?

וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' לְמֹה הֲרַעַתָּה לְעַם הַזֶּה לְמֹה זֶה שָׁלַחְתָּנִי (פרשת שמות ה, כב).
הרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר הסביר פסוק זה בסיפור מעשה כדרכו בקודש.
יהודי כפרי, בור ועם הארץ גמור, לא ידע כיצד עורכים את ה'סדר' של ליל פסח, משהגיע ליל הסדר שלח את נוות ביתו אל השכן, לראות כיצד הוא עושה את ה'סדר נאכט', למען ילמד וידע אף הוא מה עליו לעשות. משנכנסה לבית השכן מצאה אותו עומד ומלקה את אשתו בשוט. היתה סבורה שכך עורכים את הסדר ונתייראה להגיד זאת לבעלה, חזרה לביתה ומילאה פיה במים.

לשווא עמל הכפרי להוציא מפיה את סודה, כי כאילם לא הוציאה הגה מפיה, לבסוף פקעה סבלנותו של הכפרי, נטל שוט והחל להלקותה. אז פתחה פיה ונצטעקה: אם יודע ידעת בעצמך כיצד עורכים את הסדר, למה איפה שלחתני לברר זאת אצל השכן?...

הוא אשר אמר משה רבינו לפני הקב"ה, הלא אתה ידעת את אשר יעשה פרעה בעקבות שאבקר אצלו, ולמה איפוא שלחתני אליו? - רדיפת היהודים, שמוכרח לבוא לפני הגאולה, הלא יכולה היתה לבוא גם בלעדי ביקורי אצל פרעה. (במשנת רש"י - פר' שמות)

ג' הדברים שלא דוקא...

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א הי' רגיל לומר, בנעורי חשבתני שאין בקי בהלכה כשמשו של הרב הרגיל להוראה, אין ירא שמים כקברן הזוכר תמיד יום המוות, ואין לטהרה כמו הבלן (המקוה יוד) המצוי תמיד במקוה.
אבל לאחר שגדלתי נוכחתי לדעת שכל זה הוא לא דוקא, יושב אדם כל ימיו ליד קבר פתוח, ושוכח מיום המיתה, מצוי אדם תמיד בבית הרב, מבלי לדעת הלכה מה טיבה, מרבה אדם לשהות במקוה טהרה, לדאוג לטהרתם של הבריות, והוא עצמו אינו יודע טהרה מהו...
מסאכטשוב זצ"ל, ועוד.

מסאכטשוב זצ"ל, ועוד.
בשנת תרכ"ח - שנת השבעים לחייו, חלה וסבל יסורים קשים אותם נשא באהבה במשך שנתיים, עד הרגע האחרון לחייו, הוסיף לקבל את החסידים שהגיעו אליו.

בראש השנה תר"ל, האחרון לחייו, התאספו אלפי חסידים באלכסנדר, ואז שינה רבינו ממנהגו וסירב להיפרד מכל חסיד וחסיד בלחיצת ידים, עקב חולשתו הרבה, ואמר שכל החסידים האומרים לצאת לביתם, יתקבצו לחצר בית המדרש. כשהתאספו, ניגש לחלון שבחדרו, והשמייע ברכת כהנים בקול כפרידה משותפת, סגנון הברכה עורר חששות בלב חסידים רבים.

מגילת חייו של רבי חנוך העניך, נסתיימה חיש מהר. תקופת הנהגתו לא ארכה אלא ארבע שנים בלבד, והוא נסתלק ביום י"ח אדר ב' תר"ל, בהותירו אחריו עדה בוכיה.

הרבי ר' העניך נולד בשנת תקנ"ח לאביו רבי פנחס יעקב הכהן זצ"ל. אחרי נישואיו בפשיסחא, מקום מגוריו של חותנו רבי יעקב יעקל פאכטיר שהיה עשיר מופלג ועסק בכריתת עצים, התגורר סמוך לחותנו, ובאותה עת זכה להכיר מקרוב את היהודי הקדוש זיע"א ואת תלמידו הגדול רבי שמחה בונם זיע"א, שבצילם הסתופף.

רבינו כיהן כרב בכמה קהילות, תחילה באלכסנדר ואחר כך בנובידבור ובפרושניץ. הוא הסכים לקבל על עצמו את עול הרבנות, מאחר שלא היתה לו פרנסה ממסחרו, עד כדי שהיו תקופות שבביתו לא היה לחם לאכול. אולם בכל ימי חייו, את הכספים שהיה מקבל ככהן בפדיון הבן, היה מנדב לעניי ארץ ישראל.

כל ימיו נחבא רבינו אל הכלים, ורוב שנותיו עברו עליו בצל כנפיהם של מורי פשיסחא ויורשיהם בקוצק ובגור. רק לאחר שאחרון רבותיו נסתלק מן העולם, נאות לשמש כמנהיג העדה, והוא בן ששים ושמונה.

כאשר נכנסו אל הרבי ר' בונם מפשיסחא שלושת גדולי תלמידיו יחדיו, רבי מנדלי מטומשוב, רבי יצחק מאיר מוורשה, ורבי חנוך העניך מאלכסנדר, שמח לבואם והכריז, ברוכים הבאים גדולי אדמו"רי פולין. ואכן שלושתם האירו בשמי יהדות פולין, כשהאחרון מביניהם היה רבי חנוך העניך מאלכסנדר.

כשהחל לנהל את העדה, ושיחרו לפתחו חסידים ואנשי מעשה רבים בפעם הראשונה, אמר להם, לו הייתי אברך צעיר, לא נסעתי לאיש כמוני. החסידים השיבו לו, אדרבה, למי ניסע אם לא לאיש אשר יאמר כן, ומאמין בעצמו שהוא כן. השיב להם, אנא אמינא כי שטיא בחדא שטיאת לא מסרך (השוטה אינו נדבק לומר דבר אחד של שטות כל הימים, רש"י גיטין סח:), לא יארך הזמן וכולם יווכחו בדבר וישונו על עקבותיהם כלעומת שבאו, ולא יוסיפו עוד לבא אלי.

אולם רובם המכריע של תלמידי החידושי הרי"ם קיבלו את מרותו אחרי הסתלקות החידושי הרי"ם, ובתוכם השפת אמת זצ"ל, שרבינו היה מכבדו מאד ואומר לו דברי תורה לרוב, האבני נזר

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

אומרים עליך צדיק אתה

מקום לטעון כלפי, אבל עתה, שגם אני אין דעתי נוחה מזה, אדרבה ואדרבה, שמא רבה של לובלין ישיאני עצה טובה כיצד יעלה ביד לפעול עליהם שלא יטרחו לבוא הנה.

הדברים נעמו לאזניו של ראש הברזל והוא אמר לחוזה מלובלין בשנינות ובחיוך: בוודאי, אשיא לכם עצה הוגנת וראויה עד למאוד: בפעם הבאה שיתקבץ קהל גדול ויבוא אליכם, עלו על הבימה והכריזו בפומבי ובקול גדול: שמעו נא רבותי, מהיום והלאה אינני עוד רבי! דעו לכם כי הכל טועים בי, ומוטב שישוב כל אחד לביתו ויעסוק בתורה ואל יטריח עצמו לבוא הנה ממרחקים לחינם וללא תועלת.

הנהן החוזה מלובלין בראשו ואמר: בוודאי שצודקים אתם, וכך בדיוק אעשה [ולהשלמת העניין ראה בדברי ההסכמה שכתב החוזה מלובלין לספר 'אורח לחיים': 'הגם שאין דרכי להתנהג בגדולות כי ידע אנוש ערכו שאיני לא רב ולא מגיד'].

הפעם הראשונה לאחר שיחה זו שהייתה 'נסיעה' המונית של חסידים ללובלין אירעה ביום מתן תורה. ואכן, בעיצומו של יום, כשאלפי חסידים ואנשי מעשה, ביניהם גדולי הצדיקים שבדור, התכנסו ובאו בבית מדרשו של החוזה, קם החוזה ממקומו ועלה על הבימה כשהוא פותח ומכריז בפני קהל ועדה: ישראל קדושים! מדוע תטריחו עצמכם לבוא אלי ולשם מה אתם עושים כן? מה לכם לפזר לחינם הון כה רב להוצאות הדרך? הלא תדעו כי אינני רבי כלל ועיקר, ולכן מוטב שתשבו כולכם בבתיכם, תעסקו בתורה ועבדו את ה' בשמחה!

דבריו היוצאים מן הלב של החוזה מלובלין, שהיו מהולים בשפלות ובענווה, עשו רושם עצום על כל השומעים. הנה הם זכו ברבי שהגיע למדרגות כה מופלאות במידת הענווה. למותר לציין שאיש מבין החסידים לא העלה על דעתו לעזוב את החוזה מלובלין, אדרבה, כל החסידים התקשרו אליו ביתר שאת וביתר עוז. לא זו בלבד אלא שדברי הענווה של החוזה בפני עדתו עשו להם כנפיים בכל המדינות, ועוד רבים וטובים החלו לנסוע ללובלין. דרכי ארץ פולין מכל עבר הוליכו אל בית מדרשו של צדיק הדור.

לא נחה דעתו של החוזה מלובלין ובכל עת הוסיף לדבר עוד ועוד משפלות ומפחיתות ערכו, עד שכל השומע תצילנה אזניו. היו חסידים שהדברים הללו לא נעמו לאזניהם והם ביקשו לשכנע את רבם שאין הוא שפל כדבריו, אך ללא הועיל. החוזה מלובלין אכן היה בטוח שהוא קטן מכל אדם.

באחת מסעודות השבת החל החוזה להזכיר לפני הנאספים את חטאיו שכאילו חטא בהם והסביר לשומעיו כי איננו מבין מדוע באים אליו אנשים. שמע זאת הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א ואמר להיושבים בסמוך אליו: אני מוכן להישבע שרבינו הוא צדיק גמור! הגיעו הדברים לאזני החוזה והוא השיב ואמר לרבי משה: אפילו אם מאה אנשים ישבעו שאני צדיק, הרי בעולם האמת לא ישאלו אותם אלא אותי, והרי אני יודע את האמת שאינני צדיק.

עברה תקופה נוספת והנה שוב נפגשו שני ההרים הגדולים, החוזה מלובלין וראש הברזל. כיון שראהו, החל שוב ראש הברזל להטיף מוסר ותוכחה רבה לחוזה מלובלין כדרכו תמיד, ושאלו: מדוע לא ציינת

זקני החסידים היו רגילים לספר על ויכוחים כהנה וכהנה שנערכו בין הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א לבין הגאון הנודע רבי עזריאל, רבה של לובלין, שלנוכח חריפותו וגאונותו הרבה קיבל את התואר הייחודי: "ראש הברזל". דעתו של 'ראש הברזל' לא הייתה נוחה מדרך החסידות שהחזקה מלובלין הביא איתו מביית מדרשו הגדול של רבו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א והוא הרבה להתרעם עליה.

היה זה כאשר החוזה מלובלין והראש הברזל נפגשו יחד כשהוזמנו אל סעודת ברית מילה של אחד מבני העיר לובלין, אשר לפי תומו ביקש גם מהחוזה מלובלין וגם מהראש הברזל להגיע לשמחתו, כשהוא אינו יודע ולא כלום כי פגישתם של שני מוזמניו אלו תביא להקפדה מצידו של הראש הברזל.

ואמנם, מהרה הפכה הפגישה בין השניים לטעונה ביותר. הראש הברזל ניצל את ההזדמנות שניתנה לו והוא גער בחוזה מלובלין על דרכו המשונה, ואף התרעם בדברים חריפים על תנועת החסידות בכלל.

דווקא החוזה מלובלין עצמו היה נוהג כבוד רב בראש הברזל, אם בשל היותו מרא דאתרא ורב העיר לובלין, אם בשל היותו גאון מופלג בתורה, סיני ועוקר הרים, ואם בשל שהחוזה מלובלין ראה כי כל דבריו ומעשיו הם לשם שמים. התנגדותו לדרך החסידות לא הייתה מחמת נגיעות אישיות, אלא באמת משום שסובר היה כי אין זו דרך טובה והגונה. כיון שכן נזהר היה החוזה מלובלין מלפגוע בכבודו של ראש הברזל והיה תמיד מדבר לעומתו בהכנעה גדולה. גם מול הטענות הרבות שהשמיע הראש הברזל היה החוזה מלובלין מנסה להפיס את דעתו בדברים רכים המשיבים את הלב.

בפעם ההיא טענתו של ראש הברזל הייתה מופנה כלפי הנסיעות אל הצדיק ועל כך שאנשים מגיעים ללובלין מכל קצוות ארץ, מהם המגיעים לשבתות וימים טובים ויותר מהם אלו המגיעים לשבוע או שבועיים להסתופף בצל הקודש ולהרוות את צמאונם בדברי התורה והחסידות הנשמעים מפי החוזה, הלא המה שהעיד עליהם כי כל אות ואות מהם שווה דינר זהב!

רטן איפוא ראש הברזל באזניו של החוזה ושאלו: אולי יואיל מר להודיעני מהיכן הוא ההיתר להרשות ליהודים המתגוררים במקומות מרוחקים לבוא אליכם? וכי אינכם חסים על ממונם של ישראל המתבזבז לריק? הלא הוצאות הדרך עולים להם בממון רב, ושמא תאמר, משופעים הם בממון, לא ולא, כל זהוב עמלים הם עליו ביזע רב, ובעוד שלפי היושר צריכים הם לפרנס את משפחתם הגדולה, לשלם שכר לימוד ולדאוג לכל ההוצאות הרבות

המשתרגות כריחיים על צווארם, הנה מר נותן להם עידוד לבוא ללובלין ולהיות שם זמן זמנים טובא, ואפילו שבועות שלמים?! וכששואלים אותם: מפני מה אתם באים ללובלין, מה הם אומרים, ללמוד תורה או באים, בעוד שהם יכולים ללמוד בביתם בדיוק את כל מה שהם לומדים כאן בלובלין, שהרי אין כאן ספרים נדירים שאין בכל מקומות מושבותיהם.

ניסה החוזה מלובלין להסביר ולומר: וכי לדעת מעלת תורתו מוטלת אשמה זו עלי? וכי מה יכול אני לעשות לכך שאנשים אלו נטפלו עלי ומגיעים ללובלין? אילו הייתי המצווה עליהם לבוא הנה, בוודאי שהיה

הגיד הרה"ק ה'שפע חיים'
מצאנז קלויזנבורג זיע"א
(חט"ז עמ' רג): 'זעתה
אם שמוע תשמעו בקולי
ושמרתם את בריתי' (שמות
יט ה). יש לפרש על פי הרב
הקדוש מלובלין זיע"א שאמר
בענותנותו: אפילו אם אשמע
ממלאכים ושרפים שאומרים
עלי שאני צדיק לא אאמין
לדבריהם, ואפילו אשמע מפי
הקב"ה בכבודו ובעצמו אז
איה מוכרח להאמין, אלא
שרק על אותו רגע אבל על
הרגע האחר כבר איני בטוח
בי בכלל שלא אפול ח"ו
ממדרגתי. וזו כוונת הכתוב
'זעתה', פירוש, רק כעת
על רגע זה אתם בטוחים
בעצמכם, אפילו 'אם שמוע',
היינו שתשמעו ממני שאתם
במדרגה שתשמעו בקולי,
מכל מקום כל זאת רק על
'זעתה', על רגע אחד, אבל על
להבא צריכים שוב שמירה
שלא יפלו ח"ו ממדרגתם

הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זיע"א היה מסתופף בצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א והיה חביב אצלו עד למאוד, וכמה פעמים היה לומד עמו בספרו הקדוש 'לקוטי תורה והש"ס', והיה נותן לו את ספרו בכתב יד קדשו להאכסניא ללמוד בו ולומר אחר כך לפניו. ופעם אחת לאחר שאמר לפניו המאמר הידוע, שאלו גם על המאמר שלאחריו. והשיב לו האמרי יוסף שלא עיין בו. שאלו הרה"ק מזידיטשוב: מדוע לא עיינת גם להלן? השיב לו האמרי יוסף: אחרי שרבינו לא ציווני לראות רק המאמר הזה חשבתי בנפשי שאינני כדאי לראות גם המאמרים האחרים. ונהנה הרה"ק מזידיטשוב מאוד מתשובתו.

ועל פי הדברים האלו פירש האמרי יוסף את דרשת חז"ל המובא ברש"י על הפסוק (ויקרא א א): 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר, וּפִרַשׁ רֵשׁי': לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו.

ולכאורה, אינו מובן מדוע הוצרך לקרותו בכל פעם? וביאר האמרי יוסף על פי מה שאמר רבינו הקדוש מלובלין, שאם יאמר לו מלאך או שרף שהוא צדיק, לא יאמין לו כי הוא יודע בעצמו שאינו כן, אבל אם יאמר הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא צדיק יאמין לו על אותו רגע לבד, אבל לא על אחרי כן, כי שמא תאבד צדקתו. עד כאן דבריו הקדושים של החוזה מלובלין.

והכא נמי, משה רבינו היה במדרגה זו שהיה חושב תמיד שהוא גרוע מכל אדם, והשי"ת לא יקרא לו עוד רק לאדם אחר מישראל. ואע"פ שהיה השי"ת קורא לו ומדבר עמו, היה חושב שעד כאן היה כדאי ומעכשיו אינו כדאי שידבר עמו השי"ת עוד, ועל כן חשב בדעתו לילך משם, וכן היה בכל פעם. על כן הוצרך השי"ת לקרותו בכל דיבור ודיבור (הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זיע"א בהקדמת 'חקל יצחק' לספר 'אמרי יוסף'. מאמר ו אות א).

הגיד הרה"ק ה'שפע חיים' מצאנו קלויזנבורג זיע"א (חט"ז עמ' ג): 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי' (שמות יט ה). יש לפרש על פי הרב הקדוש מלובלין זיע"א שאמר בענותנותו: אפילו אם אשמע ממלאכים ושרפים שאומרים עלי שאני צדיק לא אאמין לדבריהם, ואפילו אשמע מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו אז אהיה מוכרח להאמין, אלא שרק על אותו רגע

אבל על הרגע האחר כבר איני בטוח בי בכלל שלא אפול ח"ו ממדרגתי. וזו כוונת הכתוב 'ועתה', פירוש, רק כעת על רגע זה אתם בטוחים בעצמכם, אפילו 'אם שמוע', היינו שתשמעו ממני שאתם במדרגה שתשמעו בקולי, מכל מקום כל זאת רק על 'ועתה', על רגע אחד, אבל על להבא צריכים שוב שמירה שלא יפול ח"ו ממדרגתם.

וכתב הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זיע"א (ליקוטים): עוד פעם אחת שמעתי ממנו [מרבינו הבעל שם טוב זיע"א] בליל שבת שאמר אלי, בתוך אשר ביאר פסוק (דברים ל יב) 'מי יעלה לנו השמימה', וחייב ונישק אותי ואמר שהם ראשי תיבות: 'מילה' ו'סופי תיבות הוי"ה', ואמר בזה הלשון: דא שווער איך אייך, שיש איש בעולם ששומע תורה מפי קודשא בריך הוא ושכינתיה, לא מפי מלאך ולא מפי וכו' ואינו מאמין עצמו שלא ידחה מאת הקב"ה ח"ו, כי בכל יכול לדחות לנוקבא דתהומא רבה. וסמך על פסוק (שם) 'לא בשמים הוא ולא מעבר לים'. ה' יקרב אותנו בימיך צדקו.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לעצתי הטובה? למה לא הכרזתם לפני כל החסידים כי אינכם רבי וחבל על כל המעות שהם מפזרים על לא דבר.

נענה לו החוזה בתום לב: דעו לכם, שכדברכם עשיתי, ועוד יותר מכך. יכול אני להביא לכם עדים לרוב מתוך כל ההמון ששמע אותי מכריז בפני הקהל הרב שבא אלי ומבקש מהם בתחנונים לבל יוסיפו לבוא אלי, כי אינני רבי, ובמטותא שאל תפזרו מעותיכם סתם כך, אך מה אני יכול לעשות שמני אותו יום עוד התרבו הנוהרים אלי...

עצר ראש הברזל את החוזה מלובלין באמצע דבריו ואמר לו: יש לי בעדו עצה אחרת, טובה מוקדמתה. יקום נא ויקרא אל החסידים בקול גדול: דעו כי רבי גדול אנכי, בואו אלי בהמוניכם, והם יראו בזה גילוי של גאווה, וממילא יעקרו את רגליהם מבית מדרשו...

מבין ריסי עיניו של החוזה נשקף מבט של תחנונים, והוא נענה בכנות כלפי איש שיחו ואמר: כיצד אוכל להכריז בפניהם שאני רבי? והרי דבר זה רחוק מלהיות אמת, ואילו את השקר מתעב אנכי בתכלית השנאה והתיעוב... (ע"פ סיפורו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, 'רמתים צופים' ו כב).

אמר הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א: והצדיקים אף על פי שהקב"ה מבטיח ומראה להם איך הם מקורבים אליו, אעפ"כ אחר שעה שוב אינם מאמינים בעצמם, וחושבים שיכול להיות שמחמת עובי עולם הגשמי נתקלקלו. וכך שמעתי ממורי ורבי רי"י מלובלין: אפילו כל העולם יאמרו עלי שאני צדיק אינני מאמין, ואפילו הקב"ה בעצמו יאמר שאני צדיק, לא אאמין רק לשעה, שאחר כך אפשר כבר שאני מקולקל.

כתב הרה"ק ה'ייטב לב' זיע"א (פרשת נח): ידוע (נדה ל): שמבטיחין אותנו: אפילו כל העולם אומרים עליך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע. ובסמ"ק (סי יד) מונה בין הלאוין שלא להיות צדיק בעיניו, שנאמר (דברים ט ד) אל תאמר וגו' בצדקתי, עי"ש ובספר המצוות. ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר, אפילו יאמר לי השי"ת בעצמו שאני צדיק, שבודאי אני מאמין כי אמת הדבר, היינו באותו רגע שאומר ה', אבל ברגע שאחר זה שוב יוכל להיות ח"ו שאינו כן, כי יש קונה עולמו בשעה אחת (עבודה זרה י:), ויש להיפך חלילה, ועל דרך שאמר בקדושיך

(מט): המקדש אשה על מנת שאני רשע, אפילו כל ימי הדיבור צדיק הרי זו מקודשת, עי"ש. ועל כן, אפילו אם שמעתי מפי השי"ת עצמו שאני צדיק, ברגע שאחר זה לא הייתי מחזיק את עצמי לצדיק, ע"כ שמעתי. ועל פי זה פירשתי ('רב טוב', פר' נח): 'עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה' (בראשית כב יב), כלומר, ברגע זה ידעתי, אבל ברגע שאחר זה כביכול אני שולל ממני הידיעה שאינו מזדקק לבחירה. ועיין באור החיים סוף בראשית (ד"ה עוד נראה) על הפסוק (לעיל ו, ה) וירא ה' עיין שם דברי הרמב"ם (תשובה פ"ה ה"ה).

ולזה בשעה שאמר השי"ת לנח: 'כי אותך ראיתי צדיק, שבודאי נח היה מאמין באותו רגע שהוא צדיק, ונחסר לו אז המצוה שלא להיות צדיק בעיניו, שהוא אחד מתרי"ג מצוות לדעת סמ"ק, ושוב אין לו אז תואר תמים. מה שאין כן שלא בפניו, שהוא מחזיק את עצמו שאינו צדיק, ומקיים הלא תעשה זו, על כן יש לו תואר תמים. וזה עצמו הטעם שאין אומרים אלא מקצת שבחו בפניו ולא כולו, כי אם יאמרו לו, פן יאמין ונחסר לו לא תעשה הנ"ל, ושוב באמת אין לו כל שבחו, מה שאין כן שלא בפניו, והבן.

אמר הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א: והצדיקים אף על פי שהקב"ה מבטיח ומראה להם איך הם מקורבים אליו, אעפ"כ אחר שעה שוב אינם מאמינים בעצמם, וחושבים שיכול להיות שמחמת עובי עולם הגשמי נתקלקלו. וכך שמעתי ממורי ורבי רי"י מלובלין: אפילו כל העולם יאמרו עלי שאני צדיק אינני מאמין, ואפילו הקב"ה בעצמו יאמר שאני צדיק, לא אאמין רק לשעה, שאחר כך אפשר כבר שאני מקולקל

אַלְדָּנוֹת

פֶּרֶשֶׁת וַיִּקְרָא-פּוּרִים

לְשִׁמְחוֹת שְׂפָתַי

כס"ד, אַלְמִינוֹ רל"א

מַעֲשֵׂה קוֹף

מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד הַרְבֵּנִים שֶׁהִתְאַוְּנוּ בְּפָנֵי הַרְה"ק רבי יואל מְסֻאָמֶר זיע"א, שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ מְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת עַל יְדֵי יַלְדֵי הַמַּחְפֵּשׁ לְקוֹף, הִשְׁבִּיבוֹ הַרְה"ק אֶל יַחַר בְּעֵינָיו עַל זֶה, שֶׁאֶפְלוּ עַל יְדֵי קוֹף מִמֶּשׁ הָיוּ יְכוּלִים לְשַׁלְּחַ. תַּמָּה הַרְבֵּי, הִיתְכַּן. הִשְׁבִּיבוֹ הַרְה"ק: כִּי כוֹתֵב הַחֲתָם סוֹפֵר.

חֲפֵשׁ הַרְבֵּי בְּחֲתָם סוֹפֵר וְלֹא מְצָא, שֶׁבְּ אֵל הַרְבֵּי, אָמַר לוֹ הַרְבֵּי הַחֲתָם סוֹפֵר נִמְצָא בְּגִטִּין (כב), וְשֵׁם כְּתָב שֶׁהֵיכָא שְׂאֲמָרָה תוֹרָה שִׁיעֲשֶׂה אֶת הַמְצוּחַ בְּעֶצְמוֹ, אֲלֹא שְׂאֲנוֹ אוֹמְרִים שֶׁיְכוּל גַּם לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ, בְּזֶה יֵשׁ דִּין שְׁלִיחוֹת, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ שֶׁהוּא כְּמוֹתוֹ, אֲבָל הֵיכָא שְׂנֵאמַר שִׁיְשַׁלַּח שְׁלִיחַ דְּוָקָא, כְּגוֹן מְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת, זֶה סִגְיָא אֶפְלוּ עַל יְדֵי קוֹף וְכָל הַפְּסוּלִים.

מְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת לְאוֹסְפֵי הָאֲשָׁפָה

סֵפֶר הַרְה"ח הַמְּפָאָר מוהר"ר יִשְׁעִיָּהוּ סִילוּעֵר שְׁלִיט"א, שֶׁהָיָה רוֹאֶה אֶת הַרְה"ק מִ'תּוֹלְדוֹת אַהֲרֹן' זיע"א מִמְּתִין בְּיוֹם הַפּוּרִים לְפָנָי הַתְּפִלָּה לְמִטָּה עַד שֶׁהִגִּיעַ הַרְכָּב שֶׁל אֲסִיפַת הָאֲשָׁפָה, אָשַׁר בְּאוֹתָם שָׁנִים הָיוּ עוֹבְדִים בּוֹ רַק יְהוּדִים, וְהָיָה מוֹסֵר מְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת לְאֵלּוֹ שְׂאֲסִפּוֹ לוֹ הָאֲשָׁפָה בְּמִשְׁוֹךְ כָּל הַשָּׁנָה ('חֻתְמוֹ שֶׁל כֶּהֱן גְּדוֹל' עֵמוּד שִׁסְג).

יְשׁוּעַת ה'

בְּיוֹם הַפּוּרִים, בְּשַׁנַּת תש"ע, הִגִּיעַ הַרְה"צ רַבִּי יוֹסֵף יוֹאֵל קָאָהוֹן מִמְּבַקְשֵׁי אֲמוּנָה שְׁלִיט"א אֶל הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ מְשׁוּמְרֵי אֲמוּנָה זיע"א וְדָג בִּידוֹ. הַרְה"ק מ'שׁוּמְרֵי אֲמוּנָה' קִבְּלוּ מִיד, עַל אֵף שֶׁלֹּא הִכְנִיסוּ אֵף אֶחָד בְּשַׁעוֹת אֵלּוֹ שֶׁלְּפָנָי הַשְּׁלָחוֹן הַטְּהוֹר. רַבִּי יוֹסֵף יוֹאֵל נִכְנַס וְהִגִּישׁ אֶת הַדָּג וְהִתְחַנֵּן לְפָנָי אוֹהֲבֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַרְה"ק שֶׁכָּבֵד עָבְרוּ הַרְבֵּה שָׁנִים וְעוֹד לֹא נוֹשַׁע בִּילְדִים. הוֹסִיף רַבִּי יוֹסֵף יוֹאֵל וְאָמַר: הַבֵּאתִי דָג לְפָנָי הַשְּׁקִיעָה, שֶׁהַרְבֵּי יֵאָכַל מִן הַדָּג וַיִּבְטִיחֵנִי בִילְדִים. הַרְבֵּי שָׁמַע וְנִאָחַז בְּשַׁרְעֵפִיו וּבְרַף שֶׁהִכַּל, וְאָכַל קִצָּת מִן הָרֶאֱשׁ, וְשֵׁם יְדוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל מְצָחוֹ כְּעִשׂוֹר דְּקוֹת. וּפְנָה אֶל רַבִּי יוֹסֵף יוֹאֵל וְאָמַר לוֹ: פֹּה בְּחֹדֶר הַזֶּה הֵייתִי שְׁלִיחַ לְהוֹשִׁיעַ יְהוּדֵי עַם בְּנִים. וְכָךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה:

אֲצֵל אָבִי זיע"א הָיָה אֶחָד וְשִׁמוֹ 'יעֲנֻקֵל סֵאמְעֵט', וְעֵבֵר כְּמָה שָׁנִים מֵהַחֲתָנָה וְלֹא נוֹשַׁע בְּבָנִים, וְהִזְכִּיר אֶת עֲצָמוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲצֵל אָבִי זיע"א, וְהוּא לֹא רָצָה לְהַבְטִיחַ לוֹ, בְּאֲמָרוֹ: אֵינִי רַבִּי וְאֵינִי יְכוּל לְהַבְטִיחַ. רַחֲמַתִּי עָלָיו וְהִצַּעַתִּי לוֹ שִׁיקְנָה 'קַעֲרָה' מִכֶּסֶף לְפִסַּח עֲבוּר אָבִי, כִּי 'קַעֲרָה' אוֹתִיּוֹת 'עַקְרָה', וְאָמַר לִי שְׂאִין לוֹ כֶּסֶף, וְזֶה עוֹלָה כְּמִשְׁכָּרַת חֲדָשִׁית שְׁלֵמָה. לְוִיתִי כֶּסֶף וְנִתְתִּי לוֹ, וְקִנְיָה הַקַּעֲרָה. וְאֲמַרְתִּי לוֹ, שְׁיִתֵּן אֶת הַקַּעֲרָה לְאָבִא בְּיוֹם הַפּוּרִים כְּשֶׁאֵינִי אֶהְיָה שָׁם. וְהַרְבֵּי הִמְשִׁיךְ וְסָפֵר: אֲנִי עֲמַדְתִּי מֵאַחֲוָרֵי כֶּסֶף קָדְשׁוֹ שֶׁל

אָבִי זיע"א, וְיַעֲנֻקֵל נִכְנַס עִם הַקַּעֲרָה בִּידוֹ, וְנִתְּן זֹאת לְאָבִי זיע"א כְּמְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת. אָבִי זיע"א, שֶׁמֵּאֵס בְּמִתְנֹת מִבְּנֵי אָדָם, אָמַר לוֹ: אֲנִי לֹא צָרִיךְ לְהַרְבִּישׁע מַעֲשִׂיוֹת, וְלֹא רָצָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כֹלָל וְלֹא רָצָה לְהַבְטִיחוֹ, בְּאֲמָרוֹ שְׂאִינוֹ רַבִּי וְאֵינוֹ יְכוּל לְהַבְטִיחַ.

אֲמַרְתִּי לְאָבִי זיע"א: זֶה חֲלוּל ה' שְׂאֲבָרָךְ מִסְתוֹבֵב פֹּה וְאֵין לוֹ יְלָדִים. אָמַר אָבִי זיע"א: מָה רוֹצִים מִמֶּנִּי, מָה אֲנִי בַעַל שֵׁם שְׂאֵנִי יְכוּל לְחַלֵּק יְלָדִים, וְיִמְאַחֵר מֵאֵד, וְצָרִיךְ לְהַפְנִס לְמִנְחָה. כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי אֶת הַדְּבָרִים אֲמַרְתִּי לְיעֲנֻקֵל: יִפֶּה כַּח הַבֵּן מִכַּח הָאָב, אֲנִי גּוֹזֵר עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִצָּא מִפֶּה עַד שֶׁהֵאָבִא יִבְטִיחֶךָ בְּבָנִים. וְאָבִי זיע"א חָשַׁב קַמְעָה וְאָז הִסְתוֹבֵב אֵלַי וְאָמַר: אֲכַן אֲתָה צוֹדֵק, הֲרִי יִפֶּה כַּח הַבֵּן. נִגַּשׁ אָבִא זיע"א לְיעֲנֻקֵל סֵאמְעֵט וְנִתְּן לוֹ מִכָּה עַל כְּתוּפּוֹ וְאָמַר לוֹ: שְׁיִהְיֶה לְךָ כֹּל כֶּף הַרְבֵּה יְלָדִים, עַד כְּדֵי כִּי שֶׁלֹּא תוּכַל לִילֹךְ אֲתָם בְּשׂוּק. וְכָךְ הָיָה, וְנוֹשַׁע בְּבָנִים וּבְבָנוֹת.

סֵיִם הַרְה"ק מְשׁוּמְרֵי אֲמוּנָה וְאָמַר: אֲנִי מִבְטִיחֶךָ פֹּה בְּחֹדֶר הַזֶּה, בְּמִקוֹם הַזֶּה שֶׁל אָבִי זיע"א, שֶׁבְּשָׁנָה הַבָּאָה תִּנְשַׁע בְּזֶרַע שֶׁל קִימָא. וְכָךְ הָיָה, שֶׁלְשָׁנָה הַבָּאָה נוֹלְדוּ לוֹ תְּאוֹמוֹת, שְׁתֵּי בָנוֹת לְמִזְל טוֹב, בְּשַׁנַּת תשע"א, לְפָנָי פּוּרִים. וּבְפּוּרִים תשע"א בָּא עוֹד הַפַּעַם עִם דָּג גְּדוֹל, וְנִתְּן תּוֹדָה לְהַרְבֵּי וְאָמַר: כֵּאֵן, בְּזֶה הַשְּׁלָחוֹן נוֹשַׁעְתִּי וְלִכְאֵן בְּאֲתִי לַעֲרֹךְ סְעוּדַת הוֹדָאָה.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

חִידוֹן אַלְדָּנוֹת - נוֹשֵׂא פְּרִסְמִים כְּמָה פְּעָמִים מְזַכֵּר הַמֶּן בְּמַגְלַת אֲסֵתֶר?

פֶּתְרוֹן הַחִידָה - פֶּרֶשֶׁת וַיִּגַּשׁ:

הֵיכַן בְּפֶרֶשְׁתֵּנוּ מִיִּשְׁהוּ עוֹנָה בְּמִילָה "הַנְּנִי"?
ת. כִּשְׁוֹ קוֹרָא לְיעֲקֹב בְּדִרְכוֹ מִצְרִימָה הוּא עוֹנָה "הַנְּנִי"
(בְּרֵאשִׁית מו ב).

שֵׁם הַזּוֹכָה בְּסִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מַעֲרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר" -
פֶּרֶשֶׁת וַיִּגַּשׁ:
ה' אֲבֵרָהֻם גּוֹטְלִיב מִמוֹדִיעִין עֵילִית.

פֶּתְרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכָה, יְפוּרְסְמוֹ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבֵּאִים
הַפּוֹתְרִים נְכוּנָה יִכְנָסוּ לְהַגְרֵלָה אִי"ה
עַל סִידוֹר מִתִּיבְתָא מִנְחָה מַעֲרִיב בְּהוֹצֵאת "עוֹז וְהַדְר".
אֶת הַפְּתוּרוֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלוֹחַ אֵלֵינוּ עַד לְיוֹם שְׁנֵי
לְמַסְפַּר פֶּקֶס: 077-470-26-81
או לְמֵייל: magdenot@gmail.com

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדוּקֶת וְשִׁלְפוֹן.
בְּרֵאשׁ הַדָּף לְצִיּוֹן "עֲבוּר חִידוֹן לְנוֹעֵר".

ממנוחריטש אתרות ומנוח

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

השפעת מוחין לעולם

היש אל האיין.

ב) עיקר עבודת המצווה היא המשכת החיות לעולם, מה שאין כן המלאכים שהם בעולמות רוחניים ואין בעבודתם המשכה לעולם הגשמי, ונמצא שעיקר העבודה אף במצוות מעשיות היא לעבדו יתברך מתוך חיות דקדושה.

ג) יש מעלה מיוחדת אל עבודת המצוות שהיא בבחינת 'אתכפיא' היינו שיש בה התגברות על יצרו ותאוותו הרעה ומתגבר עליה מכח יראת ה', וזו היא מעלת הבינונים על פני הצדיקים שכבר אינם כופים יצרן כי כל חשקם ותאוותם הוא לעשות נחת רוח ליוצרם, וכמו שאמרו חז"ל אל יאמר האדם אי אפשי בבשר חזיר, אלא אפשי אבל מה אעשה שאבי שבשמים אסר עליי.

עוד ביאר רבינו במאמר זה את האופן שהשעשועים ממשיכים חיות ותענוג בכל העולמות, אע"פ שחכמתו של האדם, שמשכיל להכיר את ה' ולחדש תוספת גילוי אלקות בעולם היא לכאורה רק לפי הדרגה שמשגי, אמנם באמת השעשועים הולכים בכל העולמות.

וענין זה מתבאר בדברי רבינו במקום אחר שהוא כמשל האב שכשיש לו שעשועים ממעשי בנו הוא מספר את הדברים לאביו, ובה נעשה שעשועים לדרגה עליונה יותר, מפני שאביו של האב הזה מתענג בכך שכן בנו הנמשך מכוחו החכים בחכמתו ומכוחו יצאה ונמשכה חכמה חדשה לעולם, וכן הוא בעולמות העליונים שאע"פ שהאדם עושה שעשועים רק לעולמות האלוקיים שלמעלה ממנו היינו קודשא בריך הוא ושכינתו, אך מכיון שהשפע נולד מעולמות גבוהים יותר שנקראים אבא ואמא, הולך השעשועים גם לאבא ואמא, וכן לעולמות גבוהים יותר.

וענין זה ידוע בתורת הקבלה שכשאדם מעלה מין נוקבין, כלומר שעשועים לקוב"ה ושכינתו הנקראים בלשון הקבלה זעיר אנפין ונוקבא, מעלים זעיר אנפין ונוקבא מין נוקבין לאבא ואמא, ואבא ואמא לאריך אנפין וכן בכל העולמות.

ובבית מדרשו של רבינו אמרו בזה משל לחבל הנמשך מלמעלה ואדם מונענע אותו מלמטה, שאע"פ שהנענועים שמנענע האדם למטה הם רק כפי כוחו שיכול לנענע, אמנם העולם שלשם מגיע נענוע החבל מוסיף ומונענע למעלה יותר וכן בכל העולמות. ומשל זה מוזכר גם בדברי רבינו כביאור על הפסוק 'עקב חבל נחלתו', שעל ידי מעשי המצוות שעושים בני ישראל במחשבה ובדחילו ורחימו, מתנענעים כל העולמות העליונים, כמשל שמשלו 'בעלי קבלה הקדמונים' לאדם האוחז בחבל למטה ומנענע למעלה.

במאמר זה מובא אחד המשלים הידועים ביותר של המגיד, והמובאים רבות בספרי תלמידיו הקדושים, משל ציפור המדברת.

והנמשל המובן על ידי המשל, שתכלית כל בריאת העולמות הוא מכוח השעשועים אשר ראה הקדוש ברוך הוא שעתידיים הצדיקים לעשות נחת רוח ותענוג לפניו, והשעשועים הוא מהחידוש שבעבודת בשר ודם, שמצד גופו החומרי יש לו שייכות לעניינים התחתונים ביותר, ועם כל זה מתגברת נשמתו על גופו והוא בוחר בחכמה שהיא בחירתה של הנשמה, והתענוג הזה עצמו, הוא ממש שורש בריאת העולמות.

והגם שמוכן שגם שעשועים אלו הם בגלל שכך עלה ברצונו יתברך בלי שום טעם מושג ומוכן כלל, עם כל זה, כך עלה ברצונו יתברך, שעל ידי הצדיקים ההופכים את ה'יש' ל'איין' יהיה לו תענוג, ואין הדבר מוכרח אלא שרצה שכך תהיה הנהגת העולמות, ומכח מציאות זאת תהיה הנהגת כל העולמות בידי הצדיקים, שהם ההופכים מידת דין למידת רחמים, והם ממשיכים את ההשפעה לכל העולמות כצינור, וממילא יהיה הכל תלוי ברצונם.

וזהו הטעם שהמשכת השפע מלמעלה מתעורר דווקא על ידי ישראל, בכל עת שהם מבטלים את ישותם, מתגברים על יצרם והופכים את ה'יש' ל'איין', וזו היא עבודת התשובה - להשיב את כוחות הנפש לשרשם אל ה'איין', ובפרט בעת עבודת קריאת שמע כשמקבלים על עצמם מסירות נפש למען כבוד שמו יתברך ואז הופכים את 'יש' לאין'.

ושלימות התגלות התענוג הזה שנקרא שעשועים, תצא אל הפועל לעתיד לבוא, כשתושלם הפיכת ה'יש' ל'איין', ויתגלה בעולם בחוש שכל העולם בטל אל אורו יתברך המחיה אותו, על ידי ישראל שמגלים את מלכותו יתברך בכל פרט ופרט וממשיכים את אורו לעולם בכל ששת אלפים שני הבריורים, ומכח זה תושלם עבודת השעשועים ביום שכולו שבת.

והנה מיסוד זה של ציפור המדברת נלמדים גם כן יסודות בעבודת השם הלכה למעשה המובאים בדברי רבינו בכמה מקומות:

א) עדיפותה של התפילה גם אם היא במיעוט הכמות הנאמרת באהבה ויראה, גם אם היא במיעוט הכמות, עדיפה מתפילה במריבו תיבות שאינם באהבה ויראה, כי האהבה והיראה בתפילה שעמם עולים כל חלקי הנפש של האבות ויראות זרות ונכללות עימם בעלייתם אל הקדוש ברוך הוא, הם הגורמים השעשועים והתענוג, מה שאין כך עבודה שהיא בלי העלאת ה'יש' אין בה שעשועים, כי בזאת יתירה עבודת האדם על עבודת המלאכים, שיש בה ביטול

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השטע

[בהפטרָה] 'עם זו יצַרְתִּי לִי תְהִלַּתִּי יִסְפְּרוּ' (ישעיה מג כא), פְּרוּשׁ לְמָה מִסֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּגוֹף הַחֲמָרִי, וְלֹא בָּרָא אֶת הָאָדָם כְּאֶחָד הַמְּלֹאכִים. בְּשִׁבִיל הַשְּׁעִשׁוּעִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּעֵשׂ בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל צְדִיקִים. וּמָהוּ הַשְּׁעִשׁוּעִים, עַל דְּרָף מִשָּׁל מְלֶךְ בְּשׂוֹר וְדָם יֵשׁ לוֹ צְפוּר אַחַת שֶׁמְדַבֶּרֶת, וּבְשִׁעָה שֶׁמְדַבֶּרֶת הַמֶּלֶךְ מְשַׁתְּעֵשׂ עִמָּה מֵהַחֲדוּשׁ שֶׁהַצִּיפּוֹר שְׂאִינָה בֵּרַת דַּעַת מְדַבֶּרֶת דְּבָרִים שֶׁל דַּעַת, וְשׁוֹמֵעַ וּמְצַמֵּצֵם שְׁכָלוֹ הַרְמָה לְשִׁמְעָה.

וְהַנְּמִשָּׁל לְעִנְיָן הָאָדָם כְּאִשֶּׁר עוֹבֵד אֶת הַבוּרָא יִתְבַרֵךְ, וְיֵשׁ לוֹ לְקַב"ה שְׂמִיחָה גְדוֹלָה וְתִעֲנוּג יוֹתֵר מֵעֲבוּדָתוֹ שֶׁמִּתְחַכֵּם לַהֲכִיר אֶת בּוּרָאוֹ בְּתוֹךְ הַגּוֹף הַגִּשְׁמִי, מְכַל הַשְּׁכָלִיּוֹת שֶׁמְדַבְּרִים כָּל הַשְּׂרָיִם הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּמַלְכוּתוֹ, מְפַנֵּי שְׁפָה הוּא חֲדוּשׁ גְּדוֹל, שֶׁהוּא עוֹבֵד אֶת הַקַּב"ה בְּגוֹף הַחֲמוּמִי וּמְצַמֵּצֵם עֲצָמוֹ לְשִׁמְעַת אוֹתוֹ לְשִׁמּוֹעַ אֶת דְּבָרֵי חֲכַמְתּוֹ, הַיֵּינוּ תְּפִילָתוֹ וְתוֹרָתוֹ, בְּשִׁבִיל אֲהַבְתּוֹ הָאֲהָבָה שְׂאוּהָב אֶת הָאָדָם אִשֶּׁר יֵשׁ מִמֶּנּוּ שְׁעִשׁוּעִים גְּדוֹלִים.

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ 'עם זו יצַרְתִּי לִי', פְּרוּשׁ יִצְרַתִּי מְלִשׁוֹן צְרוּר וְחֲתוּם, שֶׁהַנִּשְׁמָה צְרוּרָה וְקִשּׁוּרָה בְּחֲמָרִי בְּגוֹף שֶׁמִּגְבִּיל אוֹתָהּ שֶׁתוֹכֵל לַהֲתַפְשֵׁט רַק לְפִי כּוֹחוֹתֶיהָ וּמַעֲשִׂיהָ שֶׁל הַנִּפְשׁ, וְהַטַּעַם שֶׁעָשָׂה כֵן הַקַּב"ה הוּא, לִי, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת לִי שְׁעִשׁוּעַ [ויש שכתבו בשם רבינו הפירוש בתיבת 'לי': שמתקרבים אלי אע"פ שהם צרוּרִים בְּגוֹף].

וְכָל הַמְּלֹאכִים רוֹאִים חֲדוּשׁ גְּדוֹל כְּפָה שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא בְּגוֹף הַגִּשְׁמִי מְכִיר אֶלְקוּתוֹ יִתְבַרֵךְ, וְאוֹמְרִים 'ה' אֲדִנְיָנוּ מָה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ' (תהלים ח י) בְּתוֹךְ הָאֲרָצִיּוֹת, שֶׁזֶהוּ עוֹצֵם גּוֹדֵל הַחֲדוּשׁ,

וַיְמִי כַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ וְגוֹ' (שמואל ב' ז כג). וְזֶהוּ 'תְּהִלְתִּי יִסְפְּרוּ', לְשׁוֹן סִפְּרִי וְיִהְיוּ, שְׁהִדְבָרִים מְאִירִים לְמִרְחֹק, אֶחָד מְסִפֵּר לְחֵבְרוֹ וְחֵבְרוֹ לְחֵבְרוֹ כָּל עוֹלָם מִקְבֵּל שִׁפְעוֹ וְתַעֲנוּג מֵעֲבוֹדַת הָאָדָם הַזֶּה שְׁמוּלִיד אֹר מִחוּדָשׁ בְּתוֹךְ הַחוּשׁ, וְהָאָדָם הַזֶּה שִׁמְגַלָּה אֶת הָאֹר שֶׁל יְדִיעַת ה' בְּתוֹךְ הַחוּשׁ שֶׁל הַגּוֹף הַחוּמְרִי, פּוֹעֵל בִּירוּר כִּזֶּה בְּעוֹלָמוֹת 'זַעִיר אֲנִפִּי' שִׁמְתוֹכּוֹ נִמְשַׁכּוֹת אֵלָיו הַמִּידוֹת וּבְעוֹלָם 'מַלְכוּת' שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה שִׁמְתוֹכּוֹ נִמְשַׁכּוֹת לּוֹ כִּחַ הַמַּעֲשֶׂה, וְעוֹלָמוֹת אֵלּוֹ הַנִּזְכָּרִים מְעוֹרְרִים פְּעוּלָה כִּזְאֵת שֶׁל בִּירוּר בְּאוֹפֵן רוּחָנִי וּמְבוֹרֵר יוֹתֵר בְּעוֹלָמוֹת שֶׁלֹּמַעֲלָה מִמֶּנּוּ הַמִּשְׁפִּיעַ לּוֹ 'מוֹחִין' וְהַנִּקְרָאִים 'אָבָא וְאָמָא', וְהָעוֹלָם הַזֶּה מִתְעוֹרֵר מִכַּח גִּילּוֹי הָאֹר אֲשֶׁר בְּעֲבוּדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הַזֶּה לְפַעּוֹל גַּם כֵּן

כך ולעורר הארה כעין זה (לשון סיפור הוא הארה כדלעיל) גם בעולם שלמעלה ממנו שהוא המשפיע אליו, וכן בכל העולמות.

ועיין אור האמת (ספ): להבין סוד המקיפין על פי משל, הנה מי שהוא חכם בתורה והמציא חידוש איזה דבר המצאה נפלאה בלימודו, יש לו מזה תענוג גדול בלב, ומזה התענוג יש לו מזה שמחה גדולה, והשמחה זו היא מקיפו מבחוץ והיא נקרא מקיף לו, והראיה כמו שאיתא בגמרא (חולין ז'): צהבו פניו של רבי, שהשמחה היתה מקיפו מבחוץ, ומקיף זו ושמחה זו הולך עד סוף כל המדריגות, דהיינו החכם הזה שהמציא המצאה זו אומר אותה לאדם אחר, וגורם גם כן שמחה לאדם זה, ואדם זה אומר גם כן לאדם אחר וגורם גם כן שמחה והולך זה כן עד סוף העולם, נמצא שמקיף זה הולך משרשו עד סוף כל המדריגות, רוצה לומר ששורש השמחה גורם השמחה עד סוף המדריגות, ויש גם כן להיפך שהשמחה באה מסוף כל המדריגות והולך עד השורש עד רום המעלות, למשל מי שיש לו בן קטן ודבר דבר חכמה ויש לו שמחה מזה וגורם גם להאב שמחה, אף שאביו היה יודע דבר חכמה זו מקודם, אף על פי כן גורם לו הבן שמחה, ואחר כך כשמספר האב דבר חכמה זו של בנו לאדם גדול אחר שיותר גדול וחכם ממנו, גורם גם כן שמחה לו, אף שהיה יודע זה מקודם, אף שבעולם הזה אין להמשיך זה על נכון, אך בעולם העליון מובן זה, שמדריגה תחתונה גורם שמחה עד רום המעלות, בסוד (זוהר ויקרא יג) חזי במאי ברא אתינא לגבך, והכל בסוד מקיפין, וגם בזה מובן המתקנות הגבורות בחסדים, למשל האב רואה את בנו עושה הפכות דהיינו גבורות, אף על פי כן יש לאביו מזה תענוג ושמחה גדולה שנמתקו הגבורות, ואכתוב הלשון ששמעתי אף שאינו מובן לי, וזה סוד שנקרא מדות מלכות חותם, לפי שהוא תכלית של כל השמחה כשיש לה שמחה,

נמצא השמחה זו הולך ממדריגה למדריגה עד מדריגה עליונה, אף שהמדריגה היה לה שמחה מקודם כנזכר לעיל, נמצא שלא נשלמה השמחה של מדריגה עליונה של השבעה מדות, עד שבא למדריגה זו גם כן השמחה של מדריגה שלישית, ולמדריגה [החותמת] הכל מלמעלה למטה נשלמה השמחה שלה קודם לעליונה, ולמדריגה עוד קודם, ודו"ק, ולכן נקרא מדריגה תחתונה חותם, שהיא תכלית של כל השמחה והוא חותמת כל השמחה והבן, ולפעמים נקרא חמות, לפי ששמחה גורם אהבה לאשתו, במה שאמרה חזי במאי ברא וכו', ובשביל השמחה הזאת גורם אהבה לאשתו, נמצא נקרא אצלה השם, וכתבתי זאת אף שאין מובן לי, ושמעתי גם פירוש על צירוף אותיות חמות, ונלאתי מלכתבו כי אין

מובן כלל. ע"כ.

וְלִכְךָ יִשְׂרָאֵל מְאִירִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת יִשְׂרָאֵל מְבִיאִים אֶת הָאֹר וְהַחַיּוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, מִכִּיּוֹן שְׁעוֹשִׁין שְׁעִשׂוּעִים גְּדוֹלִים וְעוֹשִׁין רְצוֹן וְשִׁמְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְהַפִּיס כְּעֶסוֹ לְכֵן גְּדוֹל כִּחַ יִשְׂרָאֵל מִכַּח הַמַּלְאָכִים, שֶׁהַמַּלְאָכִים אֵינָם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת שִׁינּוּי בְּהַנְּגַת הַמִּידוֹת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג אֶת הָעוֹלָמוֹת, אֲלָא יְכוּלִים לִשְׁבַח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַק בְּזִמְן הַמִּיּוּחָד לָהֶם, וְאֵילוֹ יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שֶׁעַל יְדֵי עֲבוּדָתָם מִתְעוֹרֵר וּמִתְחַדֵּשׁ לְמַעֲלָה תַעֲנוּג חֲדָשׁ, עַל יְדֵי בִיטוּל הַיֵּשׁ שֶׁלָּהֶם שִׁמְבַטְלִים אוֹתוֹ לְאִין, עַל כֵּן יְכוּלִים לִשְׁבַח אֶפְיֻלוֹ בְּשַׁעֲהַ הַנְּהַגַת מִידַת הַדִּין (בְּחִינַת כַּעַס) שׁוֹרֵרֵת בְּעוֹלָם, כִּי מִכּוּחַם מִתְעוֹרֵרֵת הַנְּהַגַת הַרְחָמִים.

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמש המכוואר

מאור שמש | עיונים והשוואות
אלפי מראי מקומות

פוסקים ומקודם | הקדמות מנפלאות
פירקי תולדות ומכוואר

פוסקים משנה | מפתחות
עומד מרחיב עין

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

אור חדש מאיר עינים ומאיר לבבות בטרקלין החסידות

ליבת הקהילה

הספר הקדוש 'מאור עינים' המבואר
 להרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע"א מטשערנאביל
 בעריכה מפוארת עם ביאור בהיר ומזוקק

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

וזמן כי שרף יגע בקלאמקע
היני הדיית של הדלת האוחל ידאך ישועת

לגעת בקצה המטה
של תורתו הטהורה של
הרה"ק רבי ישראל דוב בער
מזיילעדניק זיע"א

ה'קלאמקע'

הספר הקדוש 'שארית ישראל' המבואר

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ישם נבְּרָח מֵעֵין לוֹ זוהר הכתר והכבוד

מעין בהיר המבאר
את דברי הזוהר הקדוש
בביאור עמוק מהתנדק ומזוכך

מוטיבה

השתוקקות עולמית לשלהבת רבי שמועון

הכריזם שראו אור עולם עד עתה:

זהר המבואר במדברי א' (מבדברי-נשא א)
זהר המבואר במדברי ב' (נשא ב)
זהר המבואר במדברי ג' (בזלתיק-קודש)
זהר המבואר במדברי ד' (הקת-בליק א)
זהר המבואר במדברי ה' (בלק ב)
זהר המבואר במדברי ו' (אחזק-ילק)

זהר המבואר הקרא א' (יקרא)
זהר המבואר הקרא ב' (עו-שמיני)
זהר המבואר הקרא ג' (שתי-סעודין)
זהר המבואר הקרא ד' (אחרי מות)
זהר המבואר הקרא ה' (קדושים-אמר א)
זהר המבואר הקרא ו' (אמר ב-ביתקודש)

תקני הזוהר חלק ג' (ד-י"ט)
תקני הזוהר חלק ד' (ב-כ"א)
תקני הזוהר חלק ה' (כ"ב-כ)
סג זהר המבואר שראו הנישוא (ב כ"ד)
זהר המבואר שגת א' (שגת-הארא)
זהר המבואר שגת ב' (בא-בשלה)

סג זהר המבואר אירא רבא (ב כ"ד)
זהר המבואר אירא נשא
זהר המבואר גלות האירא
זהר המבואר אירא דמסכא
תקני הזוהר חלק א' (הקדמה)
תקני הזוהר חלק ב' (א-י"ז)

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ימי הפורים

מרגליות יקרות ואבני חושן, פנינים נפלאים וסיפורי צדיקים
דברי הנט ורעיון מאוצרות תורת החסידות
משובצות זהב ומסודרות על ימי הפורים
משיעוריו ושיחותיו של
רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א

ספיר ויהלום

תמונות כלי הכסף באדיבות האורחים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים